

BERG/ROMME OCH OVANDAL I BORLÄNGE

Rapporter från Arkeologikonsult 2024:3741

Arkeologisk utredning
Lämning L1999:917 m.fl.
Fastighet Ovandal 4:51 m.fl.
Stora Tuna socken
Borlänge kommun
Dalarnas län

Författare Anders Bornfalk Back

Uppdragsgivare:	Länsstyrelsen i Dalarnas län
Länsstyrelsens diarienummer:	431-985-2024
Länsstyrelsens beslutsdatum:	2024-04-19
Uppdragsnr i KMR:	202400549
Företagare:	St1 Vind AB
Fastighet:	Ovandal 4:51, Tyllsnäs 5:2, Sör Romme 8:3, Berg 9:6, Sör Romme 4:7, Norr Romme 9:11
Berörda lämningar, KMR:	L1999:917, L1999:918, L1999:759, L1999:1065, L1999:1339, L1999:1377, L1999:1457, L1999:1624, L1999:1629, L2024:5885, L2024:5887, L2024:5888, L2024:5889, L2024:5890, L2024:5891, L2024:5892, L2024:5893, L2024:5895, L2024:5898, L2024:5909
Typ av undersökning:	Arkeologisk utredning
Utförandetid, fältarbete:	2–5 september 2024
Inmätningssystem:	RTK-GPS
Koordinatsystem:	SWEREF99 TM
Höjdssystem:	RH 2000
Projektledare:	Anders Bornfalk Back
Rapportansvarig:	Anders Bornfalk Back
Fältpersonal:	Anders Bornfalk Back, Niklas Jägstrand
Planer och layout:	Ida Söderström
Fynd:	Inga fynd tillvaratogs

ARKEOLOGIKONSULT

Karins väg 5, 194 61 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41
www.arkeologikonsult.se

Fastighetskartan (Topografi 10 och Fastighetsindelning): ©Lantmäteriet
Drönbild: Spridningstillstånd Lantmäteriet, ärendenummer LM2024/059962.
Omslagsbild: Utredningsområdet i dalgången mellan Berg och Romme.
I bakgrunden syns byn Berg. Foto från sydöst.

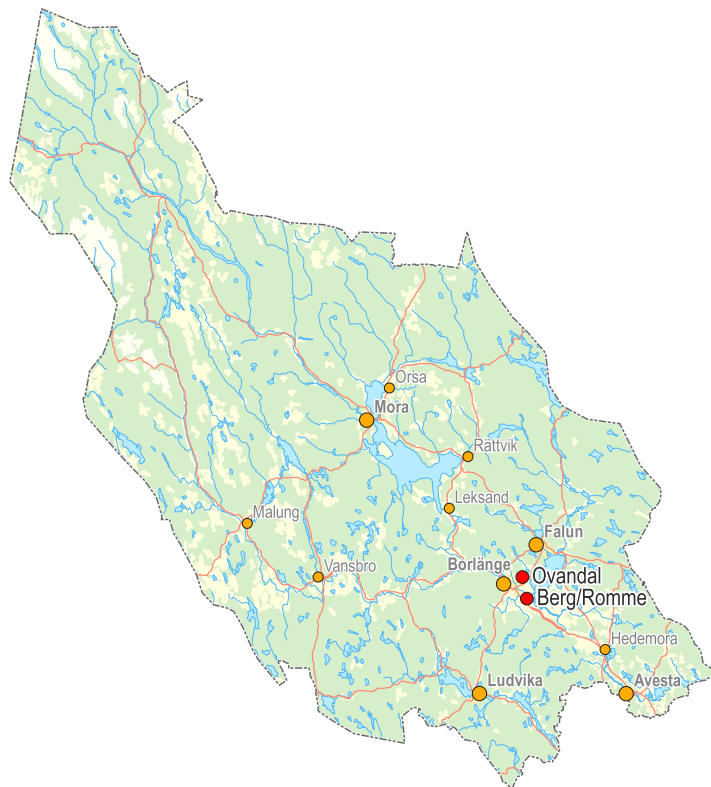
Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

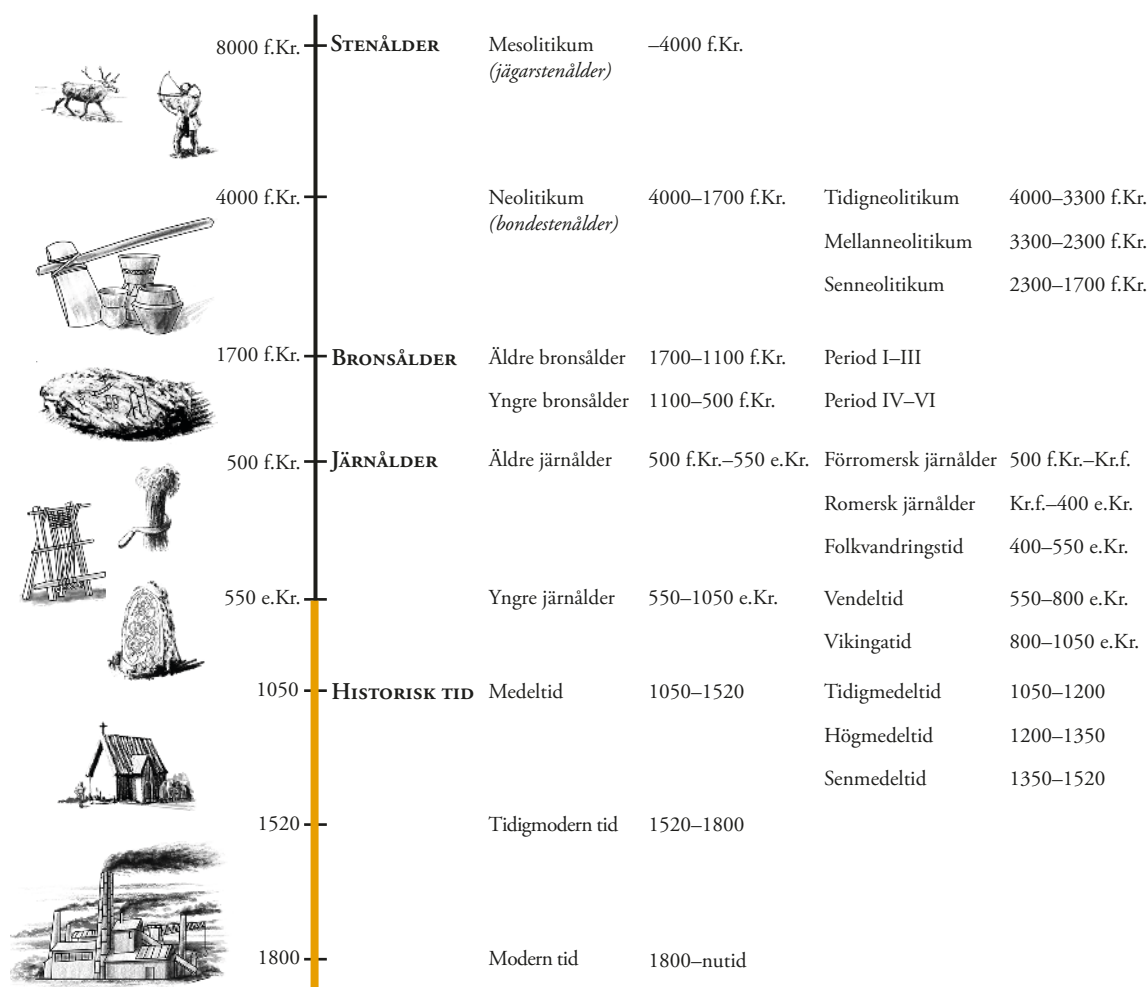
BERG/ROMME OCH OVANDAL I BORLÄNGE

Rapporter från Arkeologikonsult 2024:3741

Arkeologisk utredning
Lämning L1999:917 m.fl.
Fastighet Ovandal 4:51 m.fl.
Stora Tuna socken
Borlänge kommun
Dalarnas län

Författare Anders Bornfalk Back

ANTIKVARISK BEDÖMNING

Antikvarisk bedömning anger hur man enligt kulturmiljölagen (1988:950), och till viss del även skogsvårdslagen (1979:429), bedömt lämningen och dess eventuella lagskydd vid registreringstillfället. Den slutgiltiga bedömningen görs alltid av Länsstyrelsen.

Fornlämning är en lämning som omfattas av skydd enligt kulturmiljölagen. För att en lämning ska kunna bedömas som fornlämning krävs att den tillkommit före 1850, är en lämning efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergiven. Det är förbjudet att utan tillstånd från Länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning.

Möjlig fornlämning innebär att man vid registreringstillfället inte kunnat ta ställning till om lämningen är en fornlämning

eller inte. Lämningen måste vara bekräftad i fält. Möjlig fornlämning kan även anges för en lämning som har undersökts i samband med en arkeologisk undersökning, men där man inte fastställt lämningens utbredning.

Övrig kulturhistorisk lämning används för kulturhistoriska lämningar som har tillkommit efter 1850, men som ändå anses ha ett antikvariskt värde. Bedömningen används även för vissa lämningar som inte uppvisar fysiska spår, till exempel fyndplats eller plats med tradition.

Ingen antikvarisk bedömning används för lämningar som blivit helt borttagna genom en arkeologisk undersökning eller förstörda. Inget skydd enligt kulturmiljölagen kvarstår. Lämningar som endast är kända via kartmaterial, skriftlig eller muntlig källa och inte har kunnat återfinnas i fält, kan inte heller ha en antikvarisk bedömning.

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING.....	7
INLEDNING	7
TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ	8
GENOMFÖRANDE	12
RESULTAT	13
Blästbrukslämningar (objekt 1, 15, 21).....	16
Bytomter/gårdstomter (objekt 2, 3, 19)	18
Husgrunder (objekt 12, 14)	20
Boplatser (objekt 4, 16, 17, 18)	21
Stensättningar (objekt 5, 6).....	22
Hägnad (objekt 7).....	23
Boplatslägen (objekt 8, 13, 20)	24
Röjningsrösen (objekt 9, 10, 11).....	25
Brott/täkt (objekt 22, 23)	26
SLUTSATS	27
REFERENSER	35
Litteratur	35
Digitala källor	35
Arkiv.....	35
Kartor	36

Figur 1. Utredningsområdena i Berg/Romme och Ovandal. Mot bakgrund av Topografi 50, skala 1:50 000.

SAMMANFATTNING

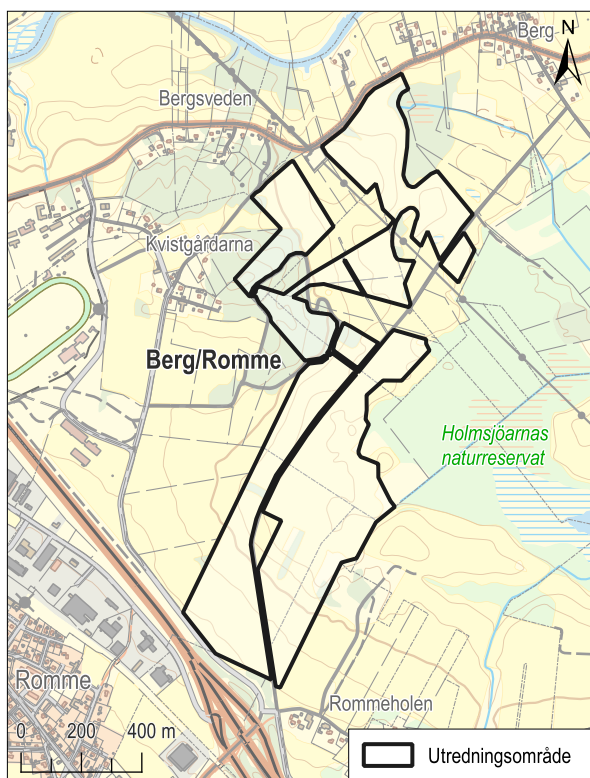
På uppdrag av Länsstyrelsen i Dalarnas län genomförde Arkeologikonsult under september 2024 en arkeologisk utredning inom två områden i Berg/Romme och Ovandal i Borlänge kommun (figur 1). Utredningen bestod av kart- och arkivstudier samt fältinventering. Utredningen identifierade 23 objekt varav elva objekt var tidigare okända och bedömdes uppfylla kriterierna för att registreras i Kulturmiljöregistret som *Möjlig fornlämning* (6 st), *Övrig kulturhistorisk lämning* (3 st) och *Ingen antikvarisk bedömning* (2 st).

Nio av objekten var upptagna i Kulturmiljöregistret sedan tidigare och fick vid behov, och där markförhållandena tillät granskning, justerad utbredning och ny antikvarisk bedömning som *Fornlämning* (4 st), *Möjlig fornlämning* (3 st), *Övrig kulturhistorisk lämning* (1 st) och *Ingen antikvarisk bedömning* (1 st). Tre objekt var boplatsslagen där lämningar kan finnas under marknivå, dessa registrerades inte i Kulturmiljöregistret. Förslag på åtgärd gavs för varje objekt. Inga fynd tillvaratogs

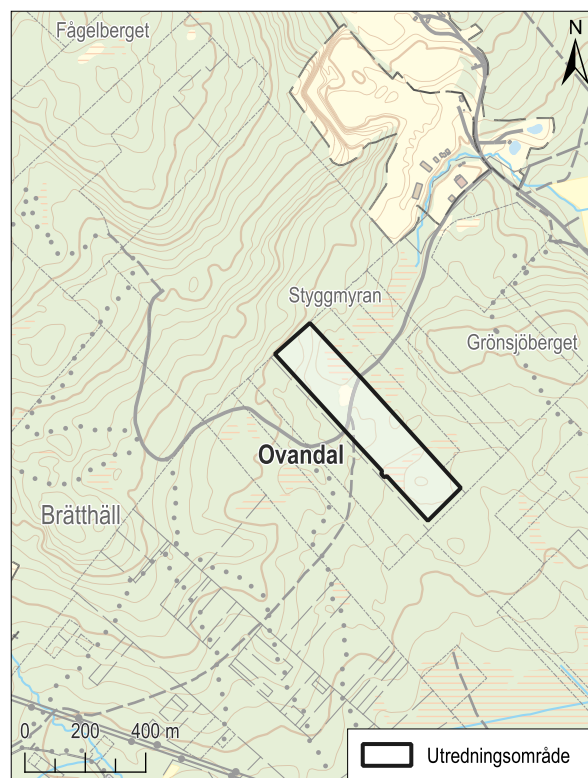
INLEDNING

Arkeologikonsult har på uppdrag av Länsstyrelsen i Dalarnas län utfört en arkeologisk utredning inom två områden i Berg/Romme och Ovandal i Borlänge kommun (dnr 431-985-2024; figur 2a–b). Beställare var St1 Vind AB som planerar att anlägga solcellsanläggningar. Syftet med utredningen var att ta reda på om tidigare okända fornlämningar och

övriga kulturhistoriska lämningar berördes av det planerade arbetsföretaget samt att preliminärt avgränsa dessa inom utredningsområdet. I uppdraget ingick också att antikvariskt bedöma både tidigare kända och nyupptäckta lämningar samt att ge förslag på vilka objekt som ska gå vidare till utredningsgrävning för att klargöra fornlämningsstatus.

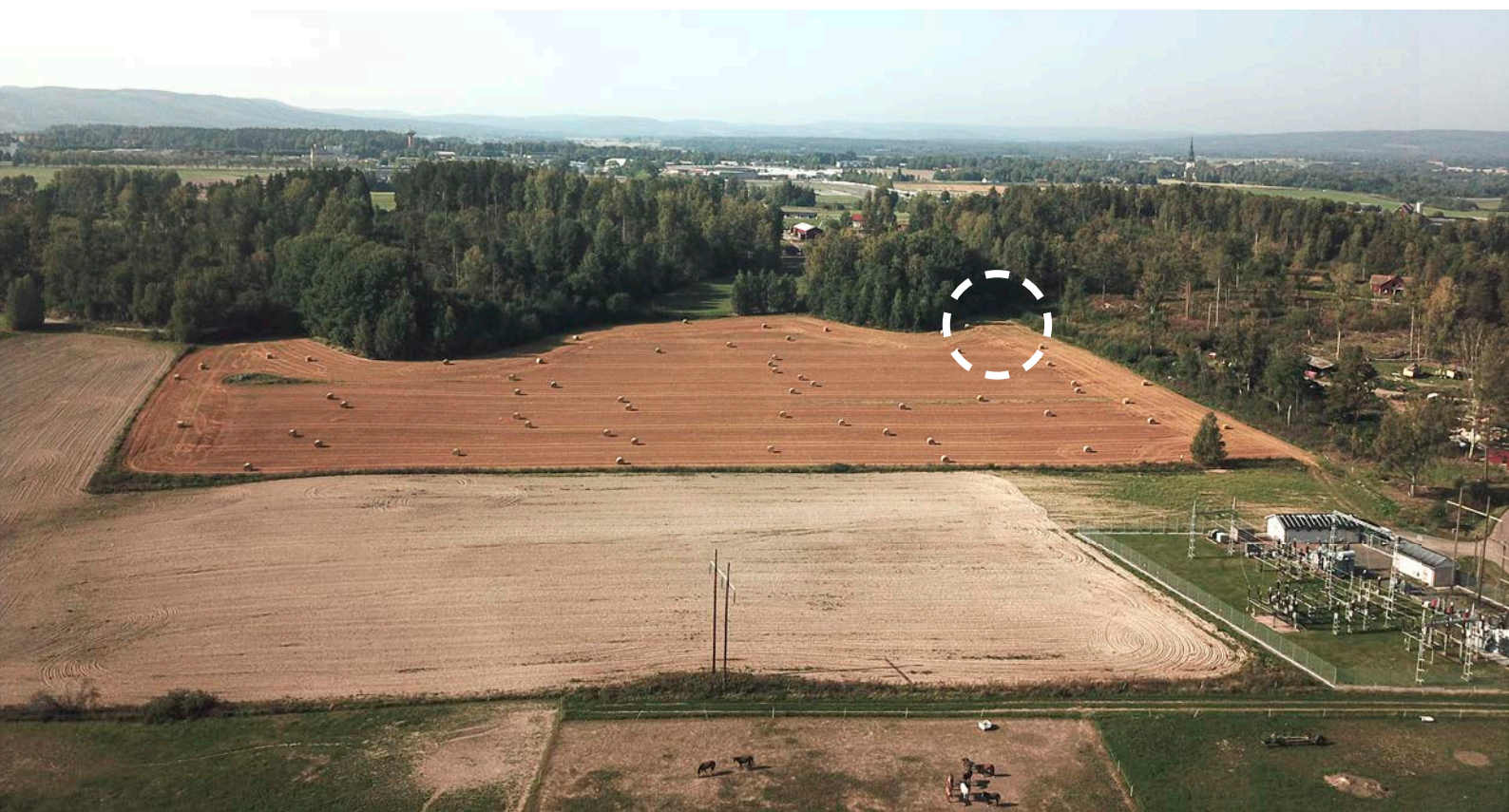

Figur 2a. Utredningsområdet i Berg/Romme. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:25 000.

Figur 2b. Utredningsområdet i Ovandal. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:25 000.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Figur 3. Utredningsområdet vid Berg/Romme (i nordväst) bestod till stora delar av odlingsmark och i väster av impedimentmark. Objekt 3 (gårdstomt; markerad) låg på åkern uppdragen mot skogen. Stora Tuna kyrka i bakgrunden. Foto från nordöst.

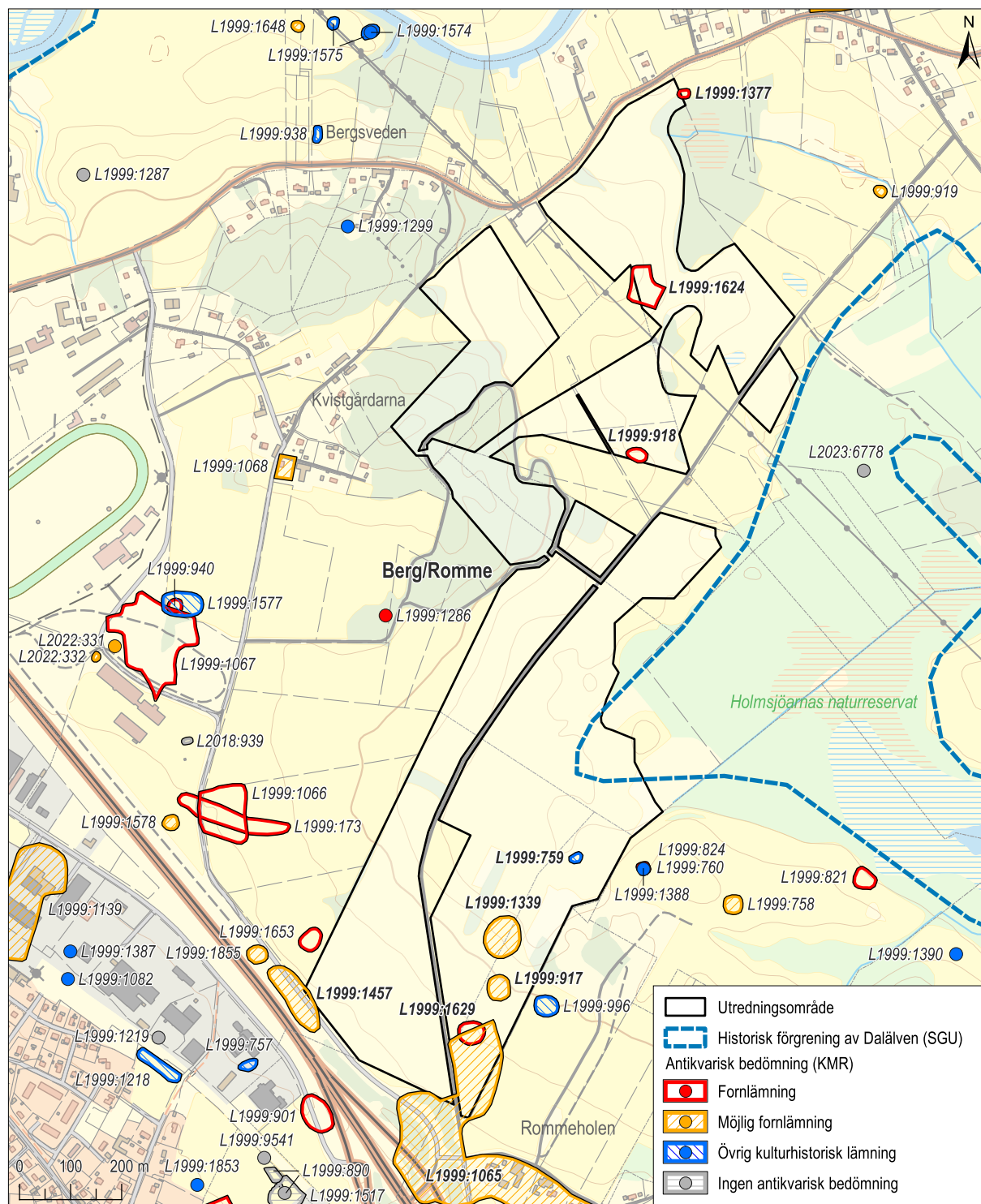
Det södra utredningsområdet låg på sydöstra Tunaslätten mellan Berg och Romme. Det var cirka 64,5 ha och bestod av kuperad odlingsmark och ett mindre höglänt parti skogbeklädd impedimentmark i väster (figur 3). Höjdnivåerna låg på 109–145 m ö. h. Utredningsområdet låg 700–800 meter väster om det som idag är Lilla och Stora Holmsjön. Enligt SGU:s strandlinjemodell var sjöarna en mindre förgrening av Dalälven och letade sig ända fram till kanten av området långt fram i historisk tid, vilket indikeras av att platsen här idag består av ett stort våtmarksområde (figur 4). Flera sedan tidigare kända lämningar berördes av utredningsområdet, som bytomter/gårdstomter (L1999:1624, L1999:1065) samt boplatser och blästbrukslämningar som består av observationer av slagg och skärvsten i markytan (L1999:1377, L1999:918, L1999:1339, L1999:917, L1999:759; L1999:1629, L1999:1457). Flera av de lämningar

som består av markobservationer identifierades genom privata initiativ på 1980-talet och som sedan rapporterades till Dalarnas museum. Inga handlingar har dock hittats i ATA eller i Dalarnas museum arkiv om specifikt vilka ytor som granskades.

Strax utanför utredningsområdet var utöver järnframställningsplatser och bytomter även lösfynd av stenyxor och enstaka kolbottnar kända. Tidigare arkeologiska insatser i närområdet har även påträffat gravar som inte var synliga ovan mark. Högar från yngre järnålder har undersökts vid både Sör Rommes och Norr Rommes gamla bytomter, cirka 100 meter söder respektive 400 meter väster om utredningsområdet (L1999:1065; L2018:939; Pagoldh & Carlsson 1996; Bennström 2022). Två skelett-begravningar och en brandgrav från övergången vikingatid/medeltid har även undersökts cirka 250 meter sydväst om nu aktuellt utredningsområde

(L1999:890; Wedberg 1996). Detta stärker bilden att Tunaslättens fornlämningar har odlats bort i stor utsträckning men att rester av lämningar kan finnas under marknivå (Carlsson 2016). Den samman-

slagna bilden för det södra utredningsområdet är att landskapet nyttjats permanent från åtminstone yngre järnålder men där lösfynd från stenåldern indikerar en tidigare närvaro av idag okänd karaktär.

Figur 4. Känd fornlämningsmiljö innan utredningen vid utredningsområdet vid Berg/Romme. Enligt SGU:s strandlinjemodell fanns en förgrening av Dalälven som sträckte sig fram till området i öster ännu under historisk tid. Lämningar med fet etikett är de som berörs av den arkeologiska utredningen. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:12 000.

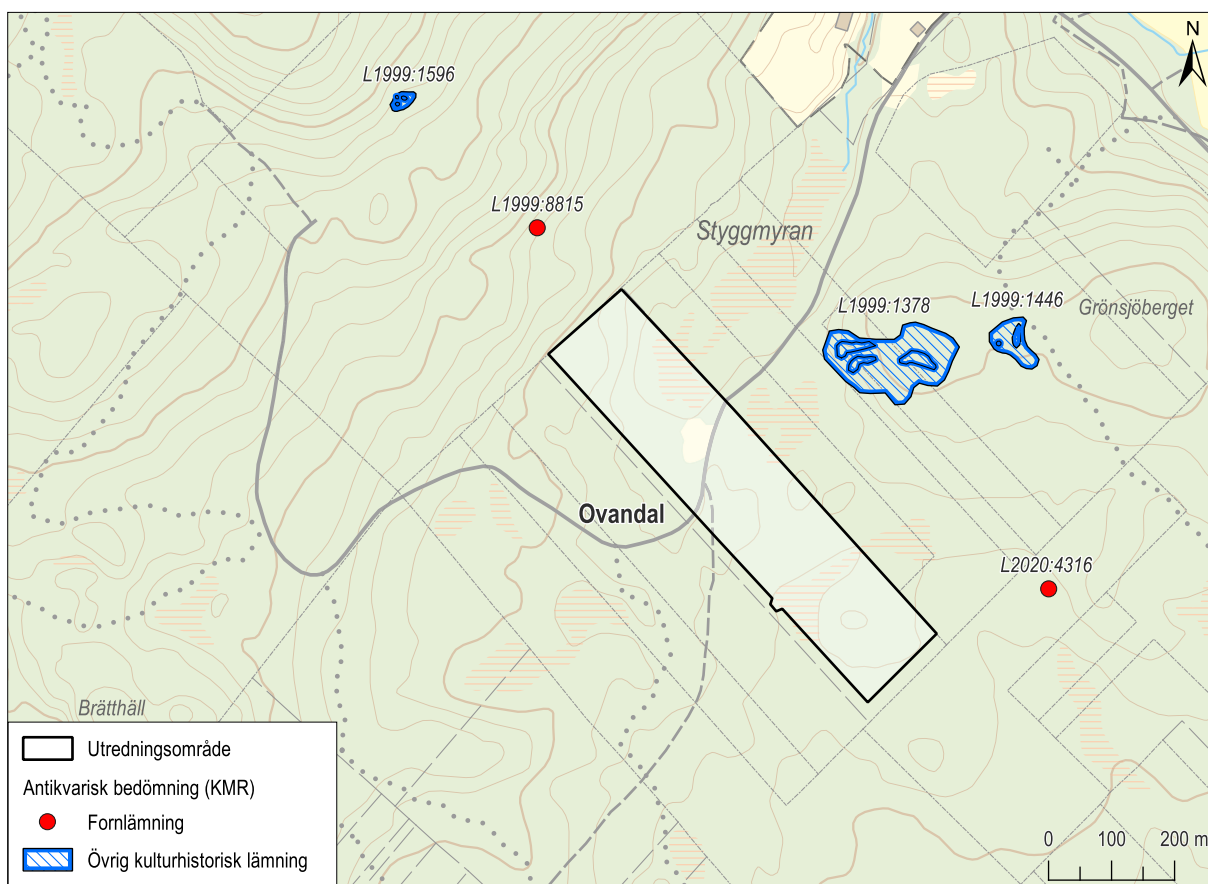
Det norra utredningsområdet vid Ovandal var cirka 11,6 ha och bestod uteslutande av skogsmark (figur 5). Marken var till stora delar stenig och blockrik med enstaka mindre våta ytor. Höjdnivåerna låg på 158–173 m ö. h. Inga lämningar var sedan tidigare kända inom området men inom 200 meter fanns två kalkbrott och två gränsmärken registrerade (figur 6). Gränsmärkena markerade utbredningen av den så kallade fredsmilen kring Falu koppargruva som berörde en mindre del av utredningsområdet (figur 7a–b). Fredsmilen kan beskrivas som en ekonomisk och rättslig zon som reglerade nyttjandet av skogens resurser; inom en mil från gruvan var det endast för gruvdriften som skog fick avverkas. I Bergwerks lexicon från 1788 beskrivs att

”Fredsmil kallas vid Falun en mils längd ifrån stora Kopparbergs grufva och rundt däromkring, på hvilken tract all skog skall, efter Höglofl. Kongl. BergsCollegii förordnande, befredas endast til stafrumsved för tilmakningar och til andra behof uti grufvan samt får således ej användas til kolning för hyttebruket”.

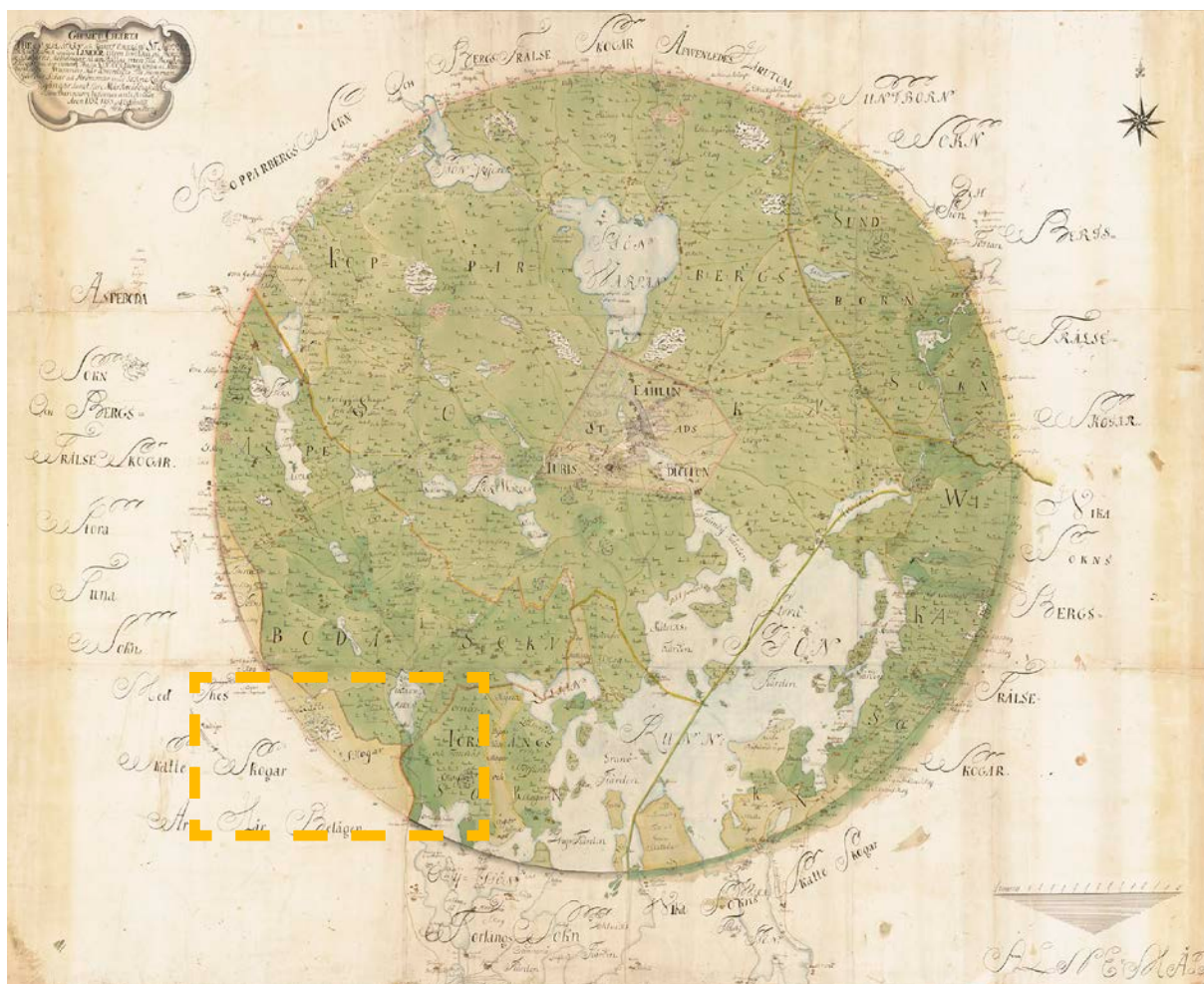

Figur 5. Utredningsområdet vid Ovandal utgjordes av tät skogsmark. Foto från nordväst.

Det var först på 1750-talet som gränsen markerades fysiskt i landskapet med främst stenrösen men regelverk kring nyttjandet av skogen kring gruvan hade funnits sen 1500-talet (www.fredsmilen.se).

Figur 6. Känd fornlämningsmiljö innan utredningen vid utredningsområdet vid Ovandal. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:12 000.

Figur 7a. Uppmätning av fredsmilen runt Falu gruva från 1754. Källa: Riksarkivet, Bergskollegium. För rektifierat utsnitt (orange markering) över utredningsområdet vid Ovandal se figur 7b nedan.

Figur 7b. Gränsen för fredsmilen som den redovisas på 1754 års uppmätning tangerade norra delen av utredningsområdet vid Ovandal. Skala 1:50 000.

GENOMFÖRANDE

Figur 8. På vissa åkrar var grödan skördad och marken kunde granskas efter ytligt liggande slagg och skärvsten, till exempel vid nordvästra delen av utredningsområdet vid Berg/Romme. Foto från sydväst.

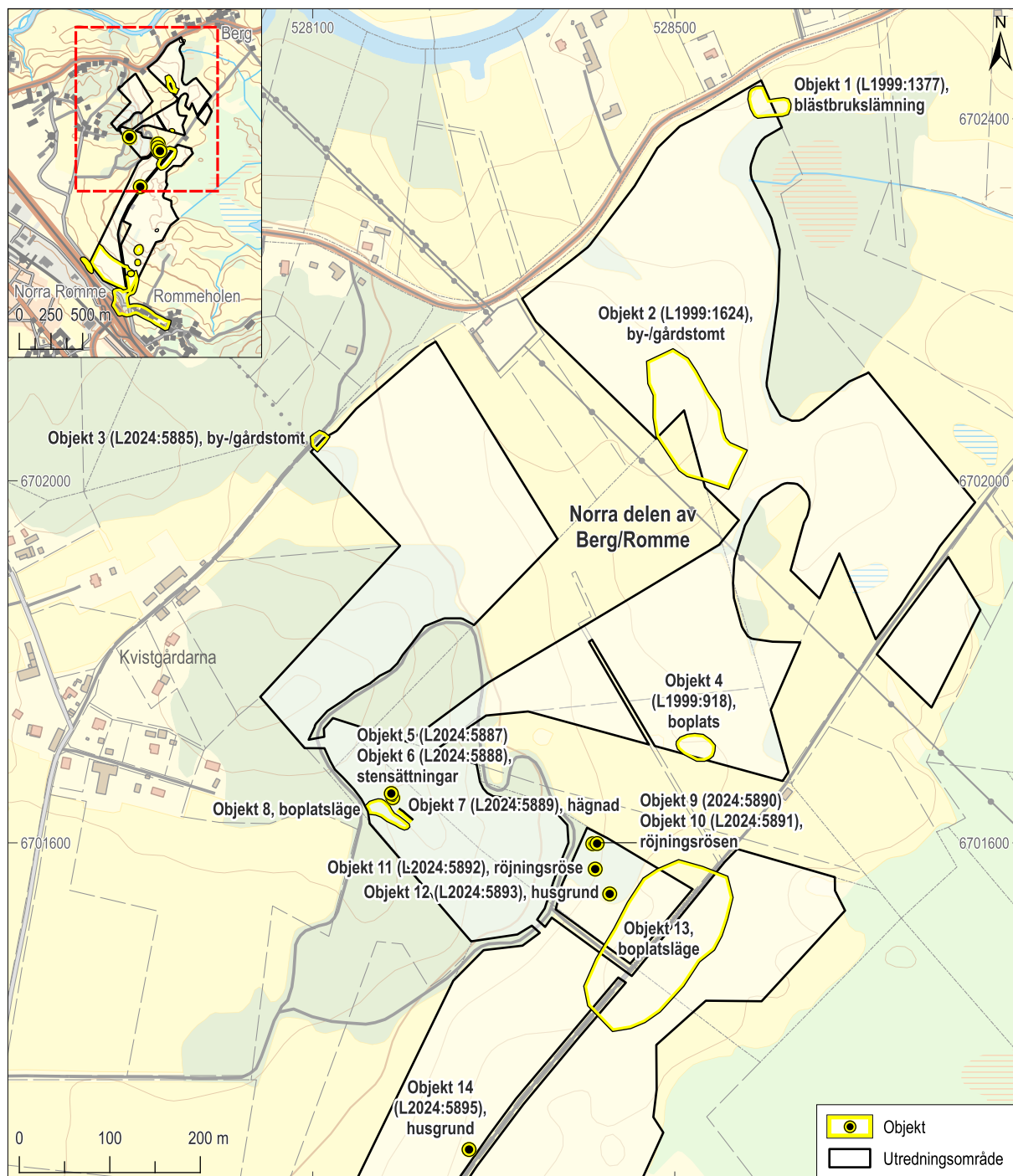
Utredningen bestod av kart-, litteratur och arkivstudier samt fältinventering. I ett första steg granskades Kulturmiljöregistret (Riksantikvarieämbetet) och Skogens pärlor (Skogsstyrelsen) för uppgifter om kända lämningar inom eller i nära anslutning till utredningsområdet. Information om lösfynd eftersöktes i Historiska museets digitala katalog. Uppgifter om historisk bebyggelse och markanvändning inom utredningsområdet granskades i Lantmäteriets digitala samling av historiska kartor och relevanta kartakter rektifierades. Namn på äldre bebyggelse kontrollerades i Ortnamnsregistret (ISOF). Landskapets utveckling i ett längre tidsperspektiv studerades genom strandförskjutningsmodellen vid Statens geologiska undersökning (SGU). Rapporter, forskningslitteratur och opublicerade handlingar om tidigare arkeologiska insatser i området eftersöktes på bibliotek, Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA) och Dalarnas museums arkiv.

Uppgifterna från skrivbordsstudien sammanställdes till ett underlag inför inventeringen. Hela utredningsområdet inventerades efter synliga lämningar och lägen där lämningar kunde finnas under marknivå. I och med att utredningen genomfördes under tidig september fanns fortfarande gröda på stora delar av åkrarna och marken kunde här följaktligen inte kontrolleras efter slagg eller andra fornlämningsindikerande spår. Viss yttäckande granskning kunde ske på ytor med stubbåker och vid en nysådd åker söder om Berga (vid blästbrukslämning L1999:1377, se figur 4 för lämningens läge) kunde marken granskas från åkerkant (figur 8). I skogspartierna var undervegetationen bitvis kraftig och grönskan på träd och sly tät vilket inverkade på sikten.

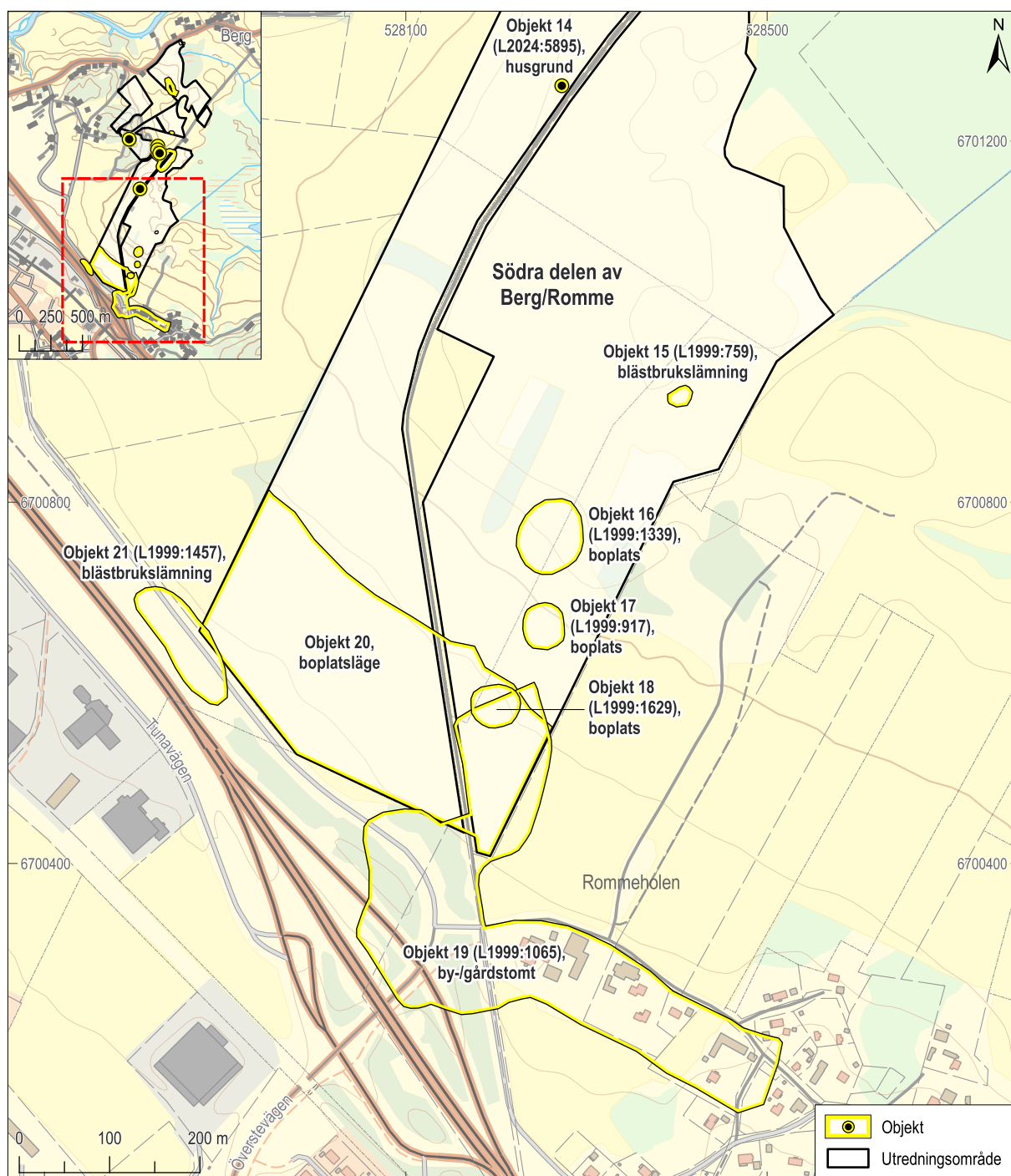
RESULTAT

Sammantaget identifierades 23 objekt inom utredningen: 11 nya lämningar, 9 sedan tidigare kända lämningar samt 3 boplatslägen där lämningar kan finnas under marknivå (figur 9a–c). Nedan följer en

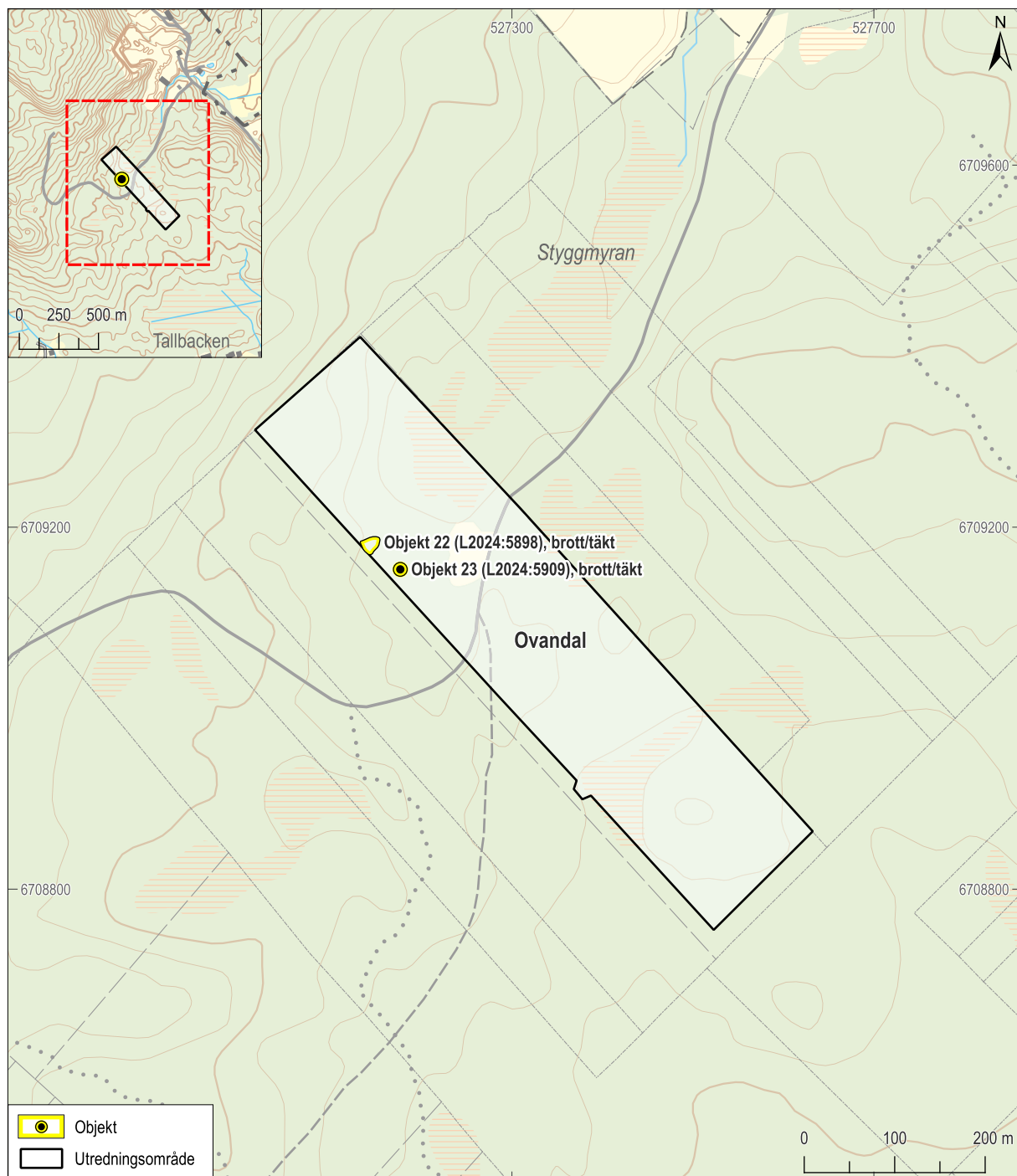
sammanfattande beskrivning av objekten efter lämningstyp, deras antikvariska bedömning samt vilka åtgärder som föreslås. För ingående beskrivning av objekten hänvisas till tabellen i figur 27.

Figur 9a. De identifierade objekten i norra delen av utredningsområdet vid Berg/Romme (för södra delen se figur 9b på nästa sida). Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:7 000. Översikt med hela utredningsområdet för Berg/Romme, mot bakgrund av Topografi 50, skala 1:50 000.

Figur 9b. De identifierade objekten i södra delen av utredningsområdet vid Berg/Romme (för norra delen se figur 9a på föregående sida). Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:7 000. Översikt med hela utredningsområdet för Berg/Romme, mot bakgrund av Topografi 50, skala 1:50 000.

Figur 9c. De identifierade objekten i utredningsområdet vid Ovandal. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:7 000. Översikt mot bakgrund av Topografi 50, skala 1:50 000.

Blästbrukslämningar (objekt 1, 15, 21)

Inom utredningsområdet vid Berg/Romme fanns tre sedan tidigare kända blästbrukslämningar: L1999:1377 (objekt 1), L1999:759 (objekt 15) och L1999:1457 (objekt 21).

Objekt 1 låg i åkermark i norra änden och delvis utanför utredningsområdet (se figur 9a). Lämningen bestod av ytligt liggande slagg i en slänt som sluttade söder mot en våtmark (figur 10 och 11). Vid inventeringstillfället var marken nysådd och kunde granskas från kanten. Rikligt till måttligt med reduktionsslagg, vissa med avtryck av träkol, observerades även väster om den registrerade lämningen vilket resulterade i att dess begränsning utökades cirka 20 meter mot väster och nordväst.

Objekt 15 låg i odlingsmark i sydöstra delen av utredningsområdet i en nordvästlig sluttning (se figur 9b och 12). Lämningen beskrevs i Kulturmiljö-

registret som ytligt liggande slagg med förekomst av bränd lera. Vid aktuell utredning täcktes lämningen av gröda och kunde inte besiktigas.

Objekt 21 låg i sydvästra hörnet och till största del utanför utredningsområdet (se figur 9b). Lämningen förundersöktes i början av 1990-talet då spår efter järnframställning påträffades i form av slaggropar och ugnsröster (Pagoldh 1992). Lämningen är dock inte avgränsad mot öster utan anläggningstätheten i förundersökningsschakten var hög fram till nu aktuellt område. Objektet sammanfaller med objekt 20 (boplatsläge; se figur 9b). Vid inventeringstillfället bestod marken av stubbåker och inga ytliga slaggförekomster kunde observeras.

Objekt 1 bedömdes som *Fornlämning*. Objekt 15 och 21 behöll båda sin tidigare antikvariska status i och med att de inte kunde granskas på grund av gröda: *Övrig kulturhistorisk lämning* respektive *Möjlig fornlämning*.

Figur 10. Objekt 1 (markerad) utgjordes av en blästbrukslämning som låg i åkermark invid en skogsbeklädd våtmark (höger i bild). Foto från sydväst.

Figur 11. Slaggförekomst observerades i ytan av åkermarken vid objekt 1. Foto från öster.

Figur 12. Objekt 15 (markerad) utgjordes av en tidigare känd blästbrukslämning i sluttande odlingsmark (mitten av bilden). Vid inventeringstillfället var åker täckt av gröda. Foto från sydväst.

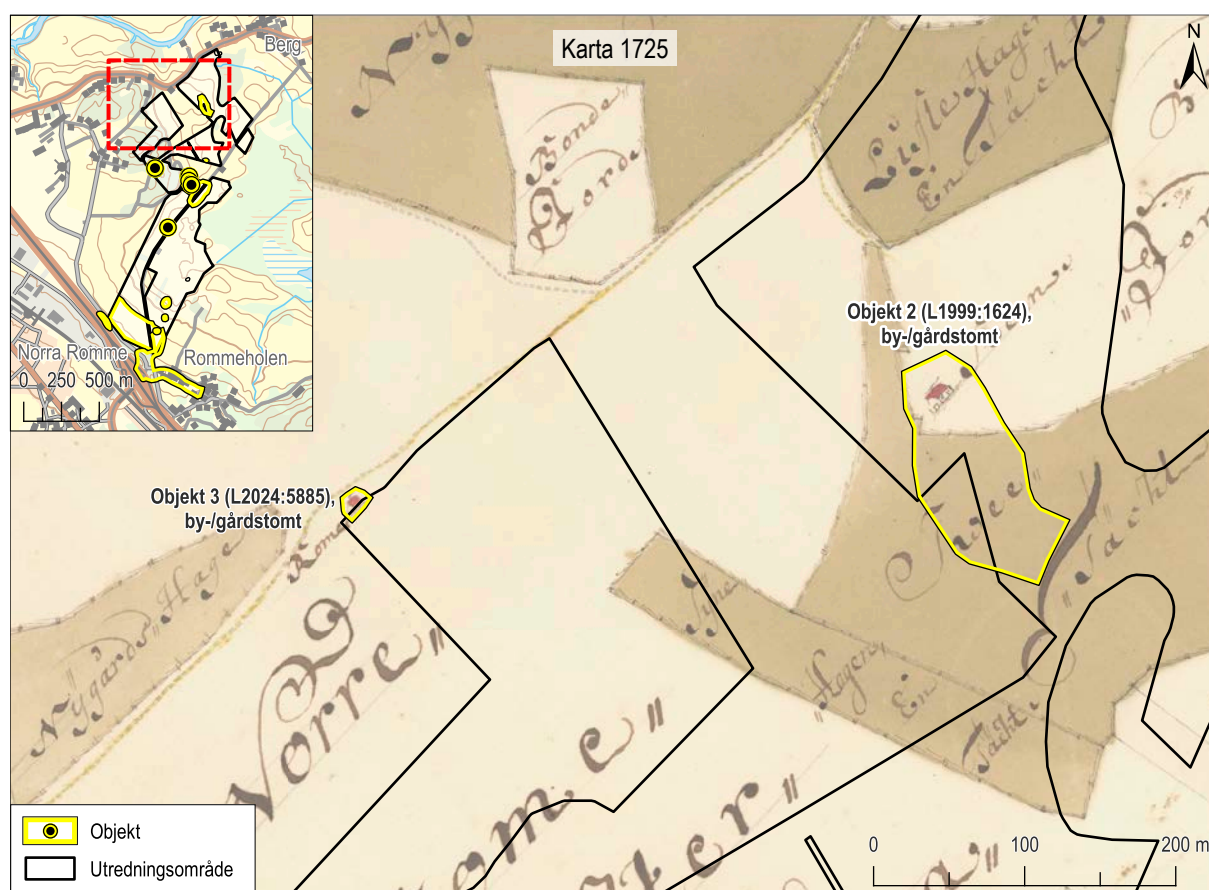
Bytomter/gårdstomter (objekt 2, 3, 19)

Inom utredningsområdet vid Berg/Romme fanns två sedan tidigare kända bytomt/gårdstomter: L1999:1624 (objekt 2) och L1999:1065 (objekt 19). Utöver det identifierades ytterligare en gårdstomt (objekt 3).

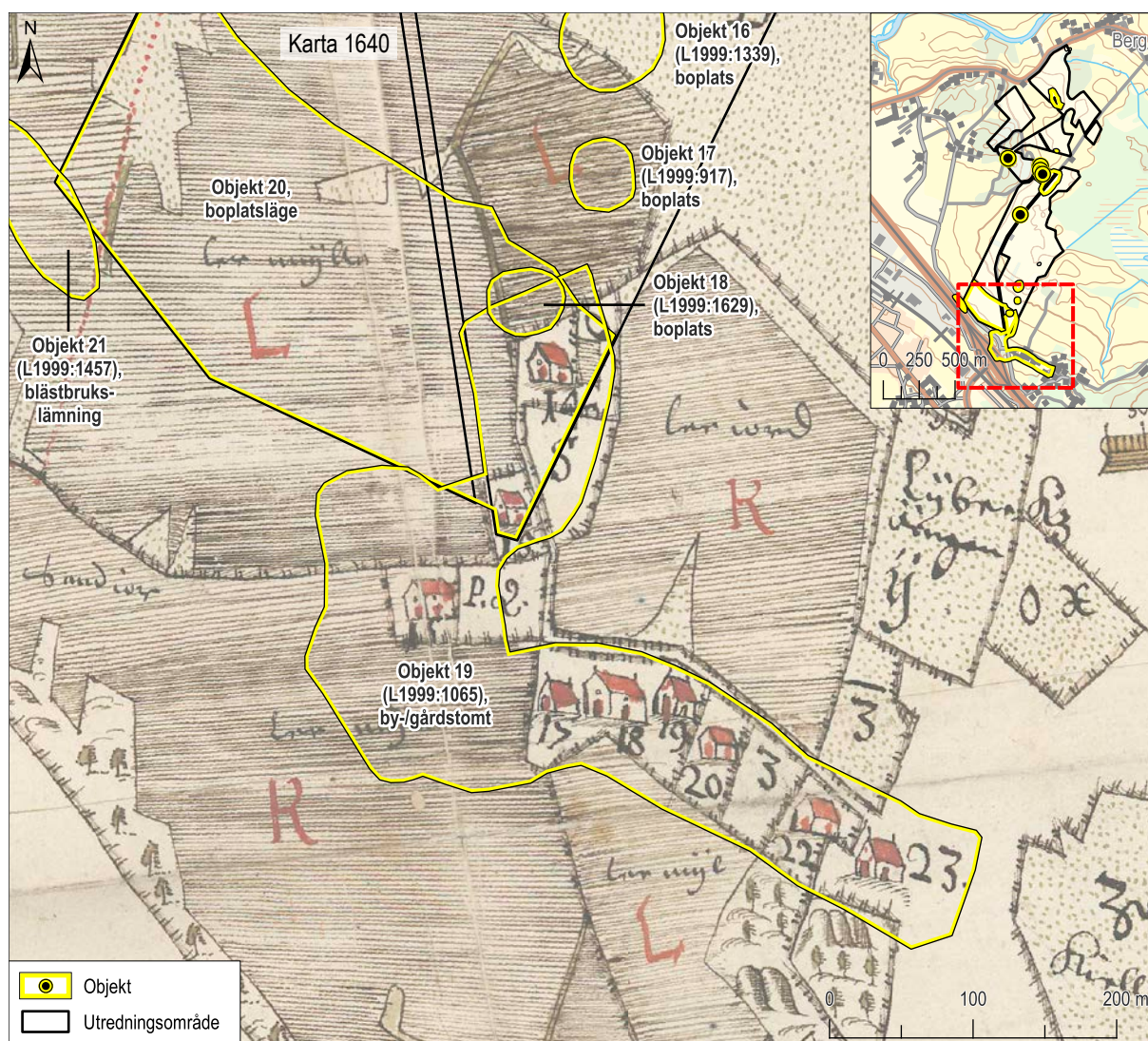
Objekt 2 var registrerad i Kulturmiljöregistret efter en uppgift från den geometriska avmätningen från 1641 att gården *Sweden* legat på platsen (se figur 9a). Inga äldre belägg för bebyggelsen finns upptagna i Ortnamnsregistret. Gården finns även redovisad något förskjutet norrut på avmätningen från 1725 och benämns då *Sveen* (figur 13). Ingen bebyggelse finns däremot på platsen vid upprättandet av Stor-

skifteskartan över Bergs inägor från 1838. Platsen är idag åkermark och hästhage och inga bebyggelse-lämningar var synliga. Lämningens utbredning ökades mot norr efter 1725 års karta.

Objekt 3 består av platsen för en gård benämnd *Rome* som redovisas på den geometriska avmätningen från 1725 (se figur 4, 9a och 13). Ingen bebyggelse finns här på äldre kartor och vid upprättande av Storskifteskartan över Norr Romme från 1838 tycks bebyggelsen ha flyttat söderut utanför nu aktuellt utredningsområde. Östra delen av objektet ligger inom utredningsområdet och är idag uppodlat; inga bebyggelse-lämningar var synliga vid inventeringen. Objektet registrerades som bytomt/gårdstomt i Kulturmiljöregistret (L2024:5885).

Figur 13. Objekt 2 och 3 utgjordes av gårdstomter redovisade i det historiska kartmaterialet, här 1725 års geometriska avmätning. Skala 1:5 000. Översikt med hela utredningsområdet för Berg/Romme, mot bakgrund av Topografi 50, skala 1:50 000.

Figur 14. Objekt 19 utgjordes av en bytomt (Sör Romme) som den redovisas i det historiska kartmaterialet, här 1640 års geometriska avmätning. Skala 1:5 000. Översikt med hela utredningsområdet för Berg/Romme, mot bakgrund av Topografi 50, skala 1:50 000.

Objekt 19 var registrerad i Kulturmiljöregistret efter en uppgift från den geometriska avmätningen från 1640 att byn Sör Romme legat på platsen (se figur 9b och 14). Västra delen av lämningen, strax söder om nu aktuellt utredningsområde, undersöktes i början av 1990-talet och bebyggelselämningar från 1600- och 1700-talet framkom under marknivå. Även en tegelugn från 1500-talet påträffades och kan tyda på att även äldre gårdsmiljöer kan finnas i området (Pagoldh & Carlsson 1996). Den del av

lämningen som berördes av utredningsområdet bestod vid inventeringstillfället av plan åkermark och inga spår av den historiska bebyggelsen fanns ovan mark.

Den antikvariska bedömningen av objekt 2 och 3 blev *Ingen antikvarisk bedömning* i och med att inga lämningar var synliga på platsen medan objekt 19 är *Fornlämning*. Samtliga objekt föreslås gå vidare till utredningsgrävning inom en etapp 2.

Husgrunder (objekt 12, 14)

Inom utredningsområdet vid Berg/Romme identifierades två objekt (12, 14) som registrerades som *Husgrund, historisk tid* i Kulturmiljöregistret.

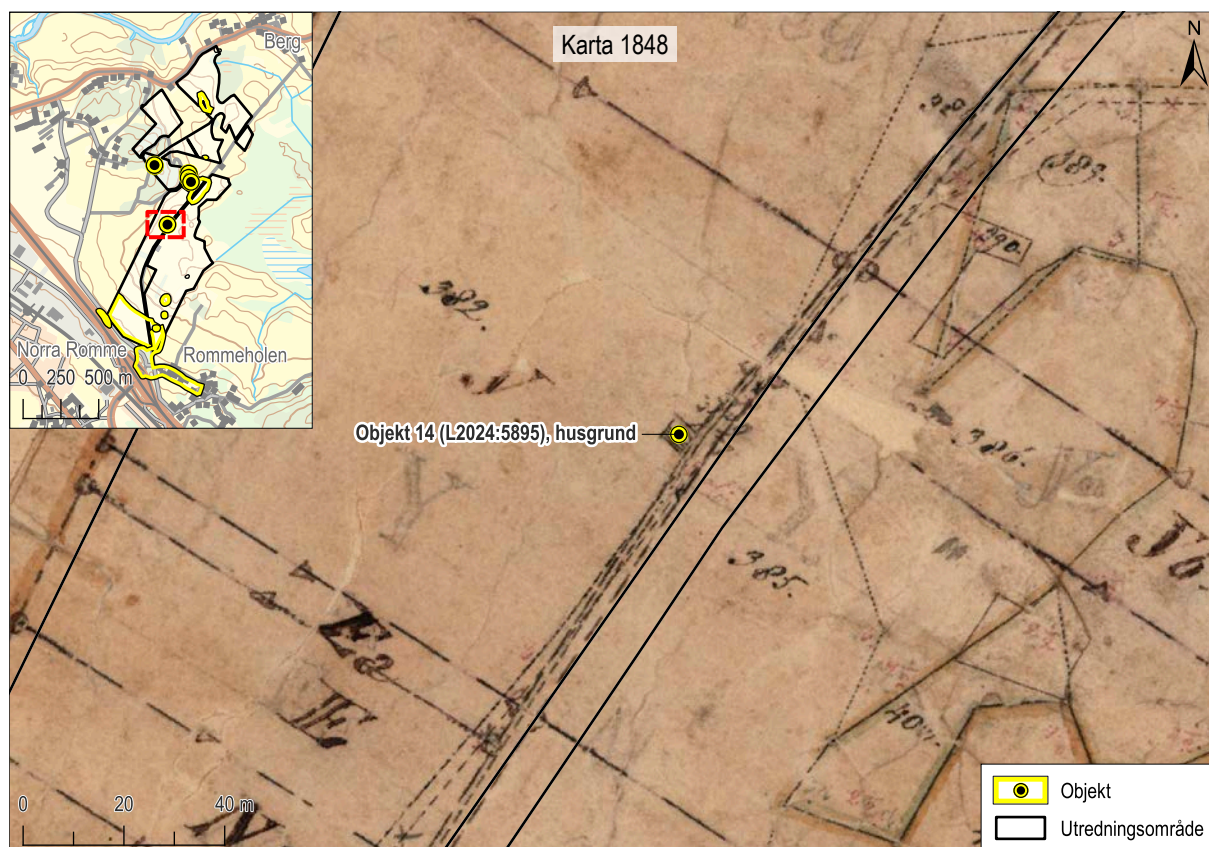
Objekt 12 påträffades vid inventeringen av impedimentmarken i centrala området och bestod av ett spismursröse tillhörande en byggnad som delvis var anlagd på en kallmurad terrassering (figur 9a och 15). Bebyggelsen har inte kunnat identifieras i det historiska kartmaterialet.

Objekt 14 består av platsen för en byggnad, sannolikt en ängslada, som redovisas på kartan över 1848 års Storskifte (figur 9a och 16). Platsen var vid inventeringstillfället täckt av gröda och inga spår av byggnaden observerades.

Figur 15. Spismursröse tillhörande husgrunden som utgör objekt 12. Foto från sydväst.

Den antikvariska bedömningen för objekt 12 är *Möjlig fornlämning* och för objekt 14 *Ingen antikvarisk bedömning* då inga lämningar var synliga ovan mark. De registrerades i Kulturmiljöregistret som L2024:5893 och L2024:5895. Båda objekten föreslås gå vidare till utredningsgrävning inom en etapp 2 för att slå fast lämningsstatus.

Figur 16. Objekt 14 (husgrund) utgjordes av en uppgift i kartan över 1848 års storskifte. Skala 1:1 500. Översikt med hela utredningsområdet för Berg/Romme mot bakgrund av Topografi 50, skala 1:50 000.

Boplatser (objekt 4, 16, 17, 18)

Inom utredningsområdet vid Berg/Romme fanns fyra sedan tidigare kända boplatser: L1999:918 (objekt 4), L1999:1339 (objekt 16), L1999:917 (objekt 17) och L1999:1629 (objekt 18; se figur 9a och 9b).

Objekt 4, 16 och 17 låg i åkermark och beskrevs i Kulturmiljöregistret som ytligt liggande skärvsten. Inom objekt 4 och 17 rapporterades även förekomst av kvartsavslag (figur 17).

Objekt 18 bestod enligt Kulturmiljöregistret av skärvsten, slagg och ugnsväggsbitar. Objektet ligger inom objekt 20 (boplatsläge) och delvis inom objekt 19 (bytomt) (se figur 9b).

Vid inventeringstillfället var samtliga objekt täckta av gräs/gröda och kunde inte besiktigas varför deras tidigare antikvariska status behölls: *Fornlämning* (objekt 4, 18) och *Möjlig fornlämning* (objekt 16, 17).

Figur 17. Objekt 4 (markerad) utgjordes av en tidigare känd boplat (L1999:918) i form av ytligt liggande skärvsten och kvartsavslag. Vid inventeringstillfället var platsen täckt av vall. Foto från öster.

Stensättningar (objekt 5, 6)

Inom utredningsområdet vid Berg/Romme identifierades två objekt (5, 6) som bedömdes som möjliga stensättningar (figur 18).

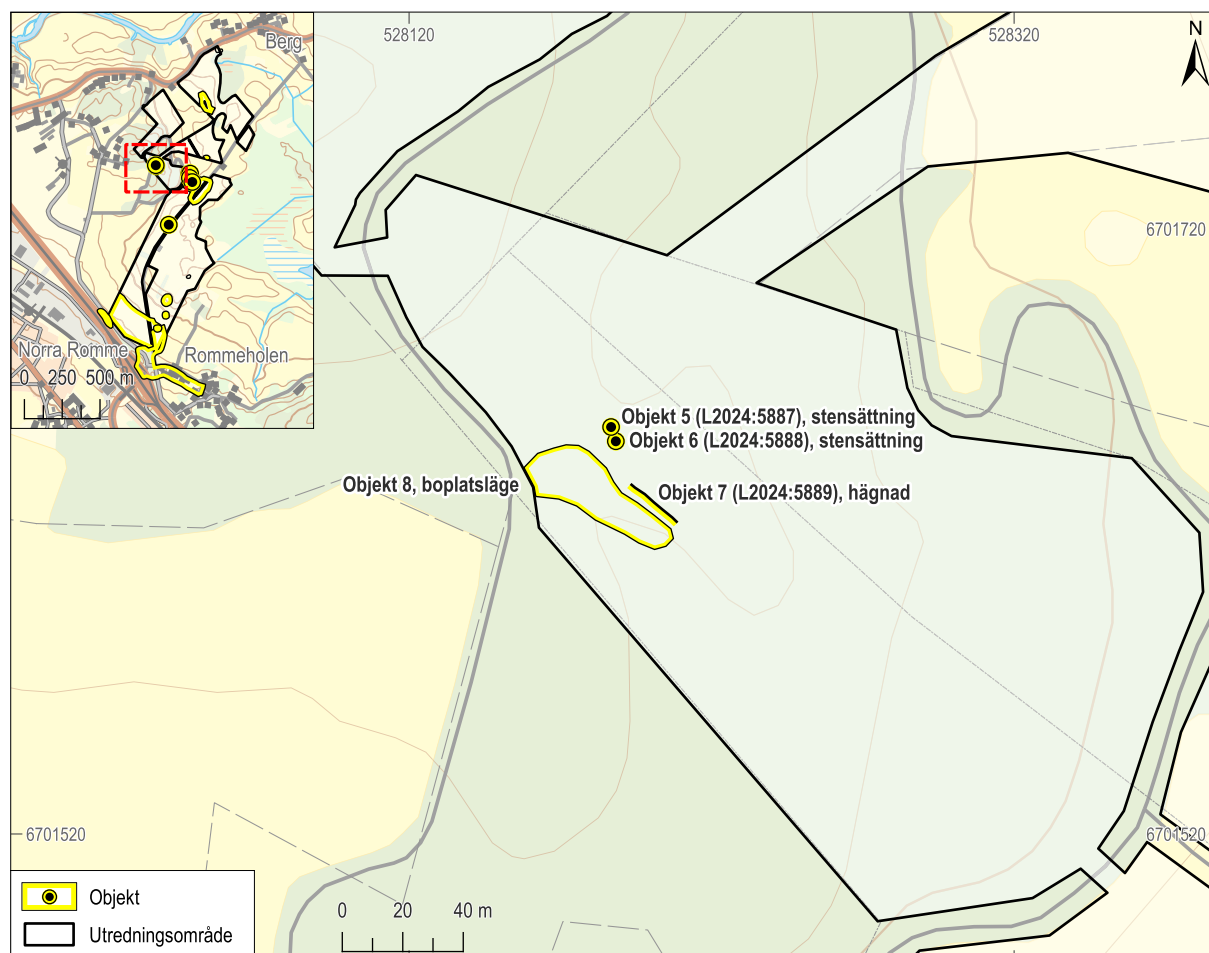
Objekt 5 var rund, 7x7 meter och övertorvad med en mittgrop.

Objekt 6 var rund, 5x5 meter och övertorvad.

Objekten låg på impedimentmark som vid inventeringstillfället var kraftigt bevuxen av sly och undervegetation vilket begränsade sikten (figur 19). Båda objekten bedöms som *Möjlig fornlämnning* och registrerades i Kulturmiljöregistret som L2024:5887 och L2024:5888. De föreslås gå vidare till utredningsgrävning inom en etapp 2.

Figur 19. Objekt 6 (stensättning) var kraftigt slybeväxt. Foto från väster.

Figur 18. Två möjliga stensättningar identifierades i impedimentmarken (objekt 5 och 6). Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:2500. Översikt med hela utredningsområdet för Berg/Romme, mot bakgrund av Topografi 50, skala 1:50 000.

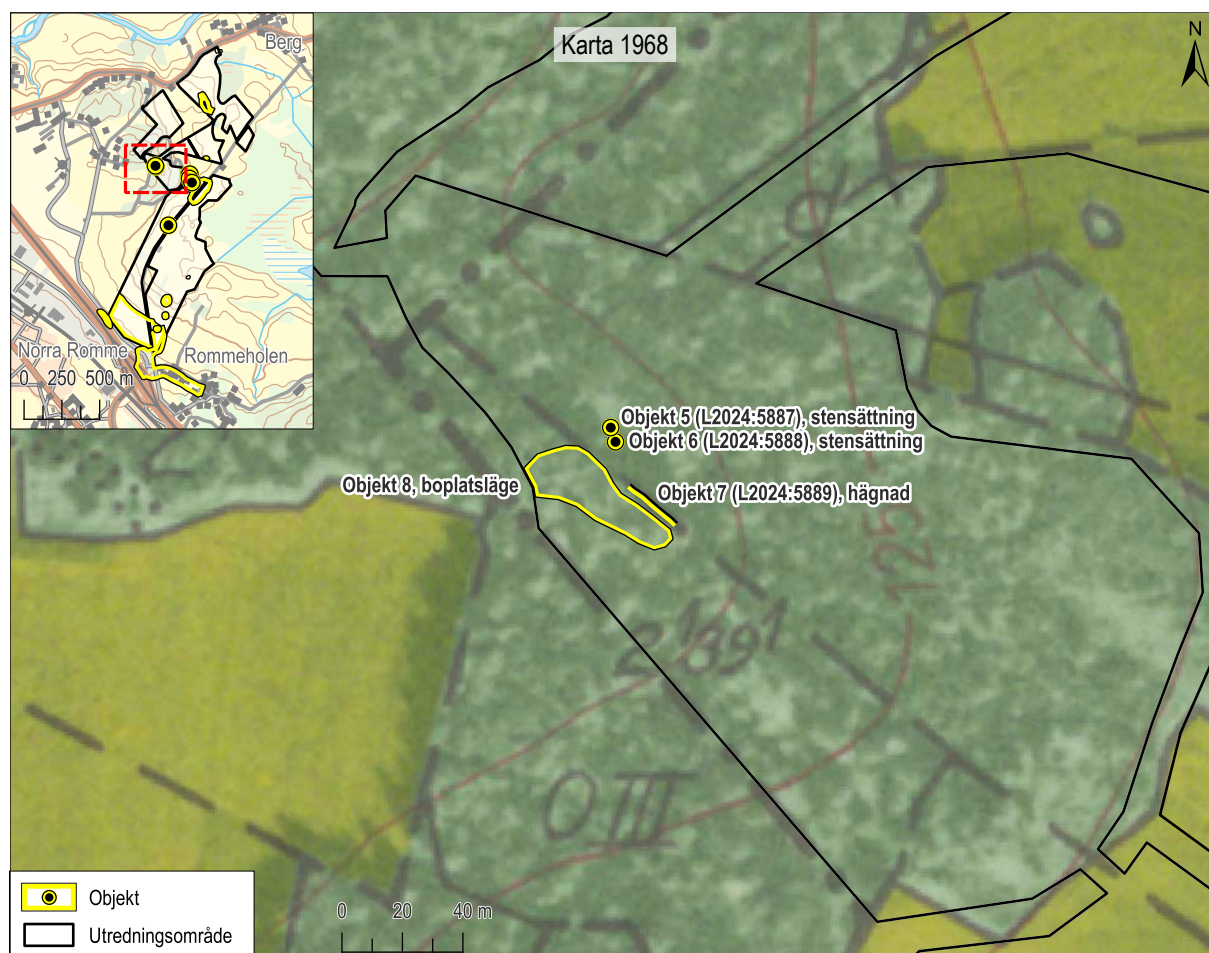
Hägnad (objekt 7)

Inom utredningsområdet vid Berg/Romme identifierades ett objekt (7) i form av en hägnad (se figur 18). Den var uppbyggd som en 20 meter lång och 1–2,5 meter bred stenmur men hade inga kallmurade partier utan var främst enskiktad, bitvis tvåskiktad, med varierat stenmaterial (figur 20).

Hägnaden låg på en fastighetsgräns som markeras på Ekonomiska kartan från 1968 men som inte är redovisad på 1837 års Storskifte av skogsmark (figur 21). Då objektet tillhör en sentida fastighetsgräns blev den antikvariska bedömningen *Övrig kulturhistorisk lämning* och den registrerades i Kulturmiljöregistret som L2024:5889. Ingen vidare åtgärd föreslås.

Figur 20. Objekt 7 utgjordes av en stenmur. Foto från syd-öst.

Figur 21. Stenmuren (objekt 7) låg på en fastighetsgräns redovisad på Ekonomiska kartan från 1968. Skala 1:2500. Översikt med hela utredningsområdet för Berg/Romme, mot bakgrund av Topografi 50, skala 1:50 000.

Boplatslägen (objekt 8, 13, 20)

Inom utredningsområdet vid Berg/Romme identifierades tre objekt (8, 13, 20) i form av boplatslägen.

Objekt 8 bestod av en cirka 50x8–12 meter stor stenfri/stenröjd yta i annars stenig och blockrik terräng. Platsen var plan och del av en större avsats i annars sydlig/sydöstlig sluttning. De möjliga stensättningarna (objekt 5, 6) låg i anslutning till boplatsläget i norr (se figur 18).

Objekt 13 utgjordes av en cirka 200x100 meter stor flack yta i annars mot öster sluttande mark. Läget exponerat mot söder och sydöst (figur 9a och 22).

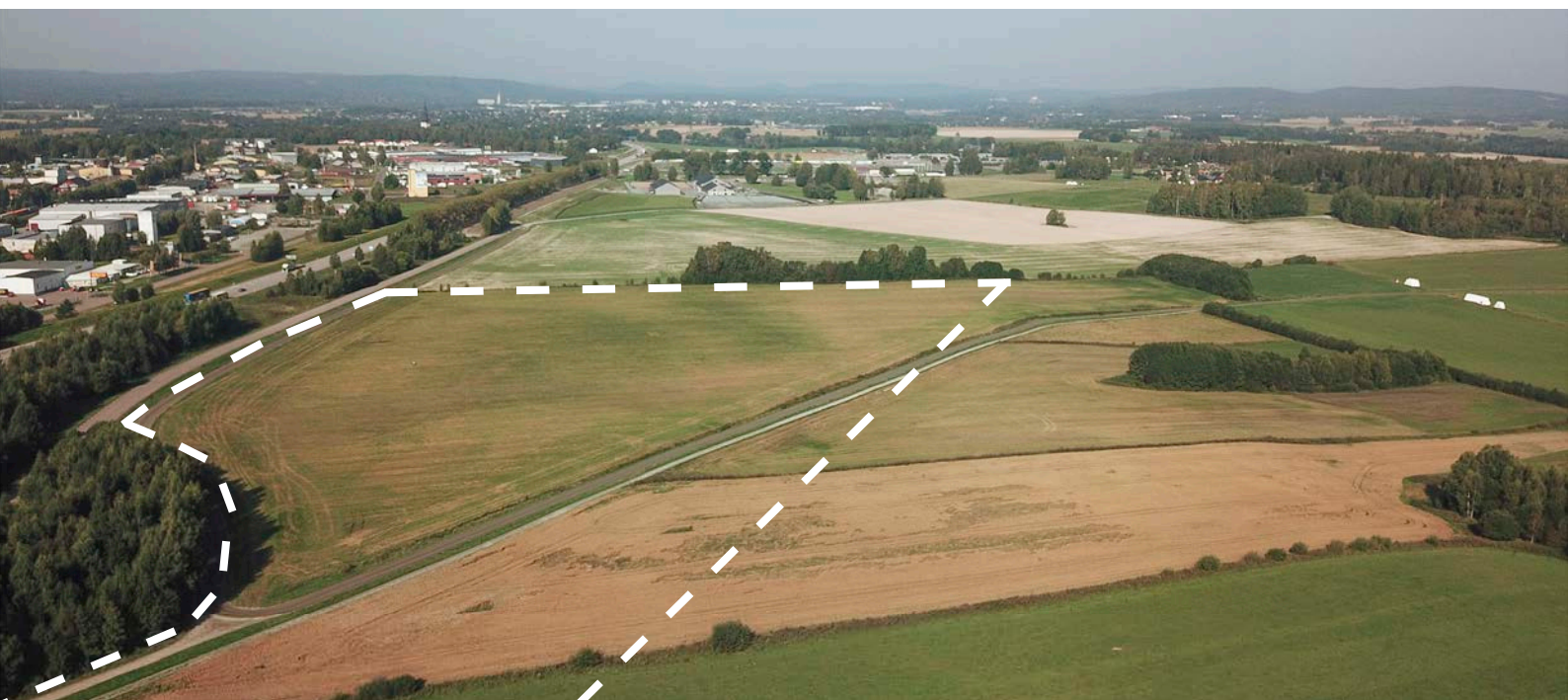
Objekt 20 bestod av en cirka 390x180 meter stor plan yta som i norr begränsas av en sluttning (figur 9b och 23). Söder om boplatsläget har gravhögar och skelettbegravningar från yngre järnålder och tidig medeltid undersökts inom en förundersökning och undersökning (Pagoldh 1992; Pagoldh & Carlsson 1996). Två av förundersökningsschakten (47 och 48) tycks sammanfalla med nu aktuellt utredningsområde, inom boplatslägets sydöstra hörn. I dessa schakt framkom en kokgrop och andra mörkfärgningar (Pagoldh 1992:29–30) vilka kan

Figur 22. Objekt 13 utgjordes av ett boplatsläge i form av en plan och flack yta i längre östlig sluttning. Foto från norr.

indikera en förhistorisk boplats i området. Inom östra delen av boplatsläget har också tidigare skärven och ugnsväggsgrepp observerats på marken (objekt 18) och i västra delen tangerar en järnframställningsplats ytan (objekt 21). Norra delen av Sör Rommes bytomt (objekt 19) sammanfaller också med läget.

Samtliga objekt föreslås gå vidare till utredningsgrävning inom en etapp 2 för att slå fast om boplatslämningar finns under marknivå.

Figur 23. Objekt 20 (markerad) utgjordes av ett boplatsläge i form av en plan och flack avsats på krönet av en längre sluttning (höger i bild). Foto från väster.

Röjningsrösen (objekt 9, 10, 11)

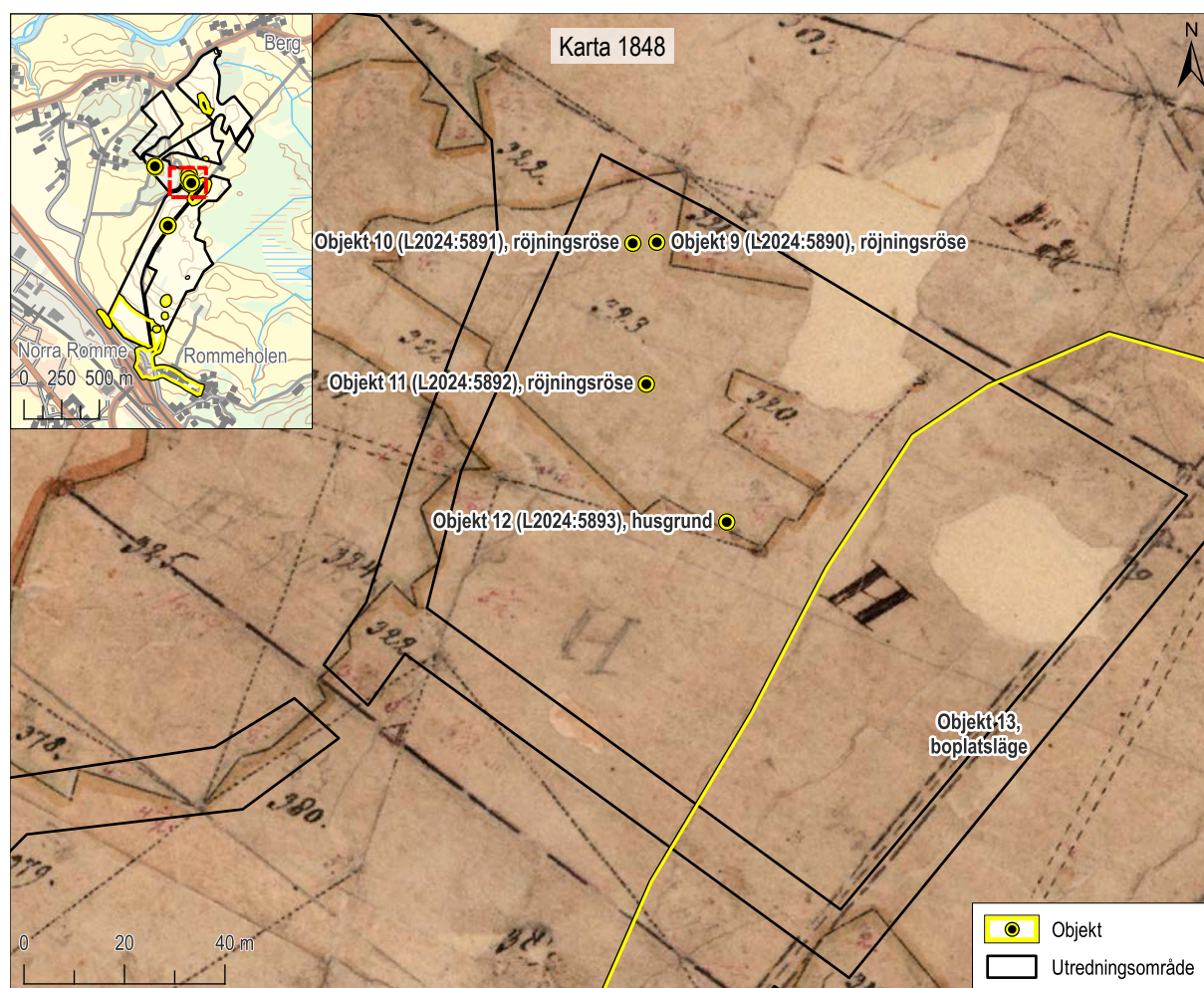
Inom utredningsområdet vid Berg/Romme identifierades tre objekt (9, 10, 11) i form av röjningsrösen (se figur 9a). Samtliga rösen var oregelbundna i form och bestod av stenar från 0,3x0,3 upp mot 0,8x0,5 meter (figur 24). Objektet låg i impedimentmark och platsen redovisas som skog på den geometriska avmätningen över Berg från 1641. Vid upprättandet av kartan över 1848 års storskifte var delar av impedimentet uppodlat och rösena kan tillhöra denna sentida odling (figur 25). I anslutning till röjningsrösena påträffades dock en husgrund av oklar datering (objekt 12) och odlingarna skulle även kunna tillhöra den bebyggelsen.

Figur 24. Övervuxet röjningsröse (objekt 11). Foto från söder.

Samtliga objekt bedömdes som *Möjlig fornlämning* och registrerades i Kulturmiljöregistret som L2024:5890, L2024:5891, L2024:5892 och före-

slås gå vidare till utredningsgrävning inom en etapp 2 för att slå fast lämningens status.

Figur 25. Vid uppmätningen av Storskifteskartan från 1848 var delar av impedimentet där röjningsrösena låg uppodlat. Skala 1:1 500. Översikt med hela utredningsområdet för Berg/Romme, mot bakgrund av Topografi 50, skala 1:50 000.

Brott/täkt (objekt 22, 23)

Inom utredningsområdet vid Ovandal identifierades två objekt (22, 23) som bedöms som stembrott (se figur 9c).

Objekt 22 bestod av ett 21x17 meter stort område där sten brutits från markfasta block. Borrhål finns i flera av blocken och förekomst av skrotsten kan anas under vegetationen (figur 26).

Objekt 23 bestod av ett markfast block med borrhål.

Objekten är svåra att datera med precision men utifrån närvaro av borrhål bedöms de som sentida med den antikvariska bedömningen *Övrig kulturhistorisk lämning* och de registrerades i Kulturmiljöregistret som L2024:5898 och L2024:5909. Ingen vidare åtgärd föreslås.

Figur 26. Objekt 22 utgjordes av ett stembrott. Foto från söder.

SLUTSATS

Sammantaget identifierade 23 objekt inom de båda utredningsområdena. Av dessa var elva objekt tidigare okända och bedömdes uppfylla kriterierna för att registreras i Kulturmiljöregistret som *Möjlig fornlämning* (6 st), *Övrig kulturhistorisk lämning* (3 st) och *Ingen antikvarisk bedömning* (2 st). Nio av objekten var upptagna i Kulturmiljöregistret sedan tidigare och fick vid behov, och där markförhållandena tillät granskning, justerad utbredning och ny antikvarisk bedömning som *Fornlämning* (4 st), *Möjlig fornlämning* (3 st), *Övrig kulturhistorisk lämning* (1 st) och

Ingen antikvarisk bedömning (1 st). Tre objekt var boplatslägen där lämningar kan finnas under marknivå, dessa registrerades inte i Kulturmiljöregistret. Resultaten med åtgärdsförslag sammanfattas i tabell (figur 27 på sida 27–31) och kartor (figur 28a–c).

Gröda och grönska inverkade på fältinventeringen och gjorde så att vissa sedan tidigare kända lämningar inte kunde granskas. Utöver det kunde undersökningsplanen följas och utredningens syfte bedöms som att ha uppnåtts.

Objekt	Lämningsnr (KMR)	Lämnings-typ	Tidigare antikvarisk bedömning	Ny antikvarisk bedömning	Undersöknings-status	Beskrivning	Åtgärds-förslag	Kommentar
1	L1999:1377	Blästbruks-lämning	Fornlämning	Fornlämning	Ej undersökt	Järnframställningsplats, bestående av 1 slaggförekomst. Inom ett område på ca 45x35 m (Ö–V) finns måttligt till rikligt med slaggbitar spridda i ytan av åkermarken. Slaggen är 3–10 cm, vissa med avtryck av träkol, och bedöms som reduktions-slagg/blästslagg. Åkermark, sluttnig mot söder mot våtmark.	Utrednings-grävning (etapp 2)	Lämnings utbredning mot väster och nordväst utökades vid aktuell utredning efter observationer av slagg i nysådd åker. Slaggförekomsten kan fortsätta mot söder där marken var gräsbevuxen vid inventeringstillfället.
2	L1999:1624	Bytomt/gårdstomt	Fornlämning	Ingen antikvarisk bedömning	Ej undersökt	Gårdstomt, ca 170x75 (NV–SÖ), uppgift om, övergiven, utsträckning enligt kartor från 1641 (<i>Sweden</i>) och 1725 (<i>Sveen</i>). Gården finns inte redovisad på Storskifteskartan från 1838. Inga lämningar synliga på platsen. Plan åkermark och hästhage.	Utrednings-grävning (etapp 2)	Lämnings utbredning mot norr utökades vid aktuell utredning efter gårdens läge på 1725 års geometriska avmätning. Den antikvariska statusen ändrades också till <i>Ingen antikvarisk bedömning</i> i och med att inga lämningar var synliga ovan mark.
3	L2024:5885 (ny lämning)	Bytomt/gårdstomt	-	Ingen antikvarisk bedömning	Ej undersökt	Gårdstomt, ca 21x17 (NÖ–SV), uppgift om, övergiven, utsträckning efter 1725 års geometriska avmätning där gården benämns Rome. Vid upprättandet av 1838 års Storskifteskarta över Norr Romme tycks bebyggelsen ha flyttats söderut, utanför nu aktuellt utredningsområde. Inga bebyggelseämningar var synliga på platsen. Åkermark och impedimentmark, svagt sluttande mot öster.	Utrednings-grävning (etapp 2)	Inga lämningar var synliga på platsen varför den antikvariska bedömningen blev <i>Ingen antikvarisk bedömning</i> .

Figur 27. Utredningens resultat med antikvarisk bedömning och åtgärdsförslag för samtliga objekt. Tabellen fortsätter på nästa sida.

Objekt	Lämnings-nr (KMR)	Lämnings-typ	Tidigare antikvarisk bedömning	Ny antikvarisk bedömning	Under-söknings-status	Beskrivning	Åtgärds-förslag	Kommentar
4	L1999:918	Boplat	Fornlämning	Fornlämning	Ej undersökt	Beskrivning i KMR: Boplat-lämning, bestående av ett ej till storleken fixerat område, bestående av avslag av vit kvarts, varav tre tillvaratogs av DM, samt enstaka skärerstenar, varav en tillvaratogs. Kulle i åkermark.	Utrednings-grävning (etapp 2)	Vid aktuell utredning var marken täckt av gröda och kunde inte besiktigas varför lämningens tidigare antikvariska status behövs.
5	L2024:5887 (ny lämning)	Stensättning	-	Möjlig fornlämning	Ej undersökt	Rund, 7x7 m och 0,4 m hög, svagt välvd. Övertorvad, vid sondning konstaterades stenar under torven. Mittgrop, ca 1,3x1 m och 0,2 m djup. Ligger dikt an mot stensättning i söder (objekt 6). Plan impedimentmark.	Utrednings-grävning (etapp 2)	Lämningen var övervuxen av tät sly vilket försvårade besiktningen varför den antikvariska bedömningen blev <i>Möjlig fornlämning</i> .
6	L2024:5888 (ny lämning)	Stensättning	-	Möjlig fornlämning	Ej undersökt	Rund, 5x5 m och 0,3 m hög, svagt välvd. Övertorvad med i ytan enstaka synliga stenar, vanligen 0,3x0,2 m stora. Möjlig sten i kantkedja synlig i väster, 0,5x0,3 m. I södra kanten ett flat block, ca 1,5x1,2x0,4 m. Ligger dikt an mot stensättning i norr (objekt 5). Plan impedimentmark.	Utrednings-grävning (etapp 2)	Lämningen var övervuxen av tät sly vilket försvårade besiktningen varför den antikvariska bedömningen blev <i>Möjlig fornlämning</i> .
7	L2024:5889 (ny lämning)	Hägnad	-	Övrig kulturhistorisk lämning	Ej undersökt	Stenmur, 20 m lång (NV-SÖ) och 1-2,5 m bred, bestående av stenar mellan 0,2x0,1 m till 1x0,8 m, vanligen ca 0,4x0,4 m. En- och tvåskiktad, inga murliv synliga. Stensträngsläk. Delvis övermossad och beväxt med sly. Marken sydväst om stensträngen tycks stenröjd. Hägnaden sammanfaller med fastighetsgräns som den redovisas på Ekonomiska kartan (1968), gränsen redovisas inte på 1837 års avmätning eller på dagens fastighetskarta. Plan impedimentmark.	Ingen vidare åtgärd	I och med att lämningen sammanfaller med en sentida fastighetsgräns blev den antikvariska bedömningen <i>Övrig kulturhistorisk lämning</i> .
8	Eventuell lämning	Boplat-läge	-	-	Ej undersökt	Boplatsläge, bestående av en ca 50x12-18 m (NV-SÖ) plan och förhållandevis stenfri (röjd?) yta i annars stenrik terräng. Ligger på större avsats i sydlig/sydvästlig sluttning. Impedimentmark. Bevuxen med gräs och sly. Möjliga stensättningar i anslutning till boplatsläget i norr (objekt 5 och 6).	Utrednings-grävning (etapp 2)	-

Figur 27, forts. Utredningens resultat med antikvarisk bedömning och åtgärdsförslag för samtliga objekt. Tabellen fortsätter på nästa sida. DM = Dalarnas museum.

Objekt	Lämnings- nr (KMR)	Lämnings- typ	Tidigare antikvarisk bedömning	Ny antikvarisk bedömning	Under- sökings- status	Beskrivning	Åtgärds- förslag	Kommentar
9	L2024:5890 (ny lämning)	Röjnings- röse	-	Möjlig fornlämning	Ej undersökt	Odlingsröse, oregelbunden, ca 4x3 m (SV-NÖ), och 0,4 m hög, av sten mellan 0,3x0,3 m till 0,7x0,4 m. Övermossade. Impediment, svag sluttning mot nordöst.	Utrednings- grävning (etapp 2)	Impedimentet som röj- ningsrösena ligger på redovisas som skogs- mark på 1641 års geo- meteriska avmätning men var delvis upp- odlat vid Storskiftet 1848. Vid inventering- tillfället var vegeta- tionen tät vilket för- svårade besiktning varför den antikvaris- ka bedömningen blev <i>Möjlig fornlämning</i> .
10	L2024:5891 (ny lämning)	Röjnings- röse	-	Möjlig fornlämning	Ej undersökt	Odlingsröse, oregelbunden form, ca 3x2 m (N-S) och 0,4 m hög, av sten mellan 0,3x0,2 m och 0,7x0,7 m. Delvis över- mossad. Impediment, svag sluttning mot nordöst.	Utrednings- grävning (etapp 2)	Se kommentar för objekt 9.
11	L2024:5892 (ny lämning)	Röjnings- röse	-	Möjlig fornlämning	Ej undersökt	Odlingsröse, oregelbunden form, ca 3x3 m (N-S) och 0,8 m hög av sten mellan 0,3x0,3 till 0,8x0,5 m. Rikligt med sten ut- spridda även väster om röset. Impediment, svag sluttning mot öster.	Utrednings- grävning (etapp 2)	Se kommentar för objekt 9.
12	L2024:5893 (ny lämning)	Husgrund, historisk tid	-	Möjlig fornlämning	Ej undersökt	Husgrund, bestående av 1 spis- mursröse och 1 terrassering. Spismursröset är ca 1,5x1,5 m (N-S) och 0,4 m högt, med kall- murad grund av sten, vanligast 0,4x0,3 m stora. Skårviga stenar och en fragmenterad tegelsten, 0,14 m bred (längd och tjocklek ej bevarad), på röset. Inga uppenbara spår av sylstenar till huskonstruktionen men stenar finns sporadiskt väster om spis- mursröset. Enstaka stycken planglas finns här på marken. Husgrundens östra gavel upp- förd på en terrassering, ca 7 m lång (N-S) och ca 2 m hög, kall- murad av sten upp mot 1x0,6 m. Kraftigt utrasad. Impediment, svag sluttning mot öster.	Utrednings- grävning (etapp 2)	Huset har inte kunnat identifierats i det historiska kart- materialet varför den antikvariska bedömningen blev <i>Möjlig fornlämning</i> .
13	Eventuell lämning	Boplats- läge	-	-	Ej undersökt	Boplatsläge, bestående av en 200x100 m (NÖ-SV) plan och flack yta i annars mot öster sluttande mark med kullar. Åkermark. Jordmån av silt. Exponerat mot söder och syd- öst.	Utrednings- grävning (etapp 2)	Vid aktuell utredning var marken täckt av gröda och kunde inte besiktigas efter bo- platsindikerande spår. Läget i landskapet talar dock för att en boplats kan ha funnits på platsen.

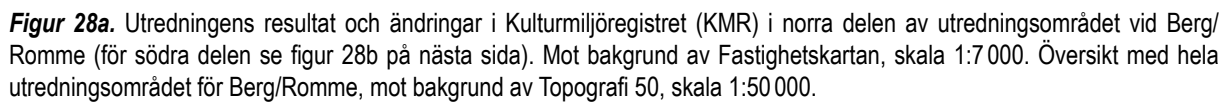
Figur 27, forts. Utredningens resultat med antikvarisk bedömning och åtgärdsförslag för samtliga objekt. Tabellen fortsätter på nästa sida.

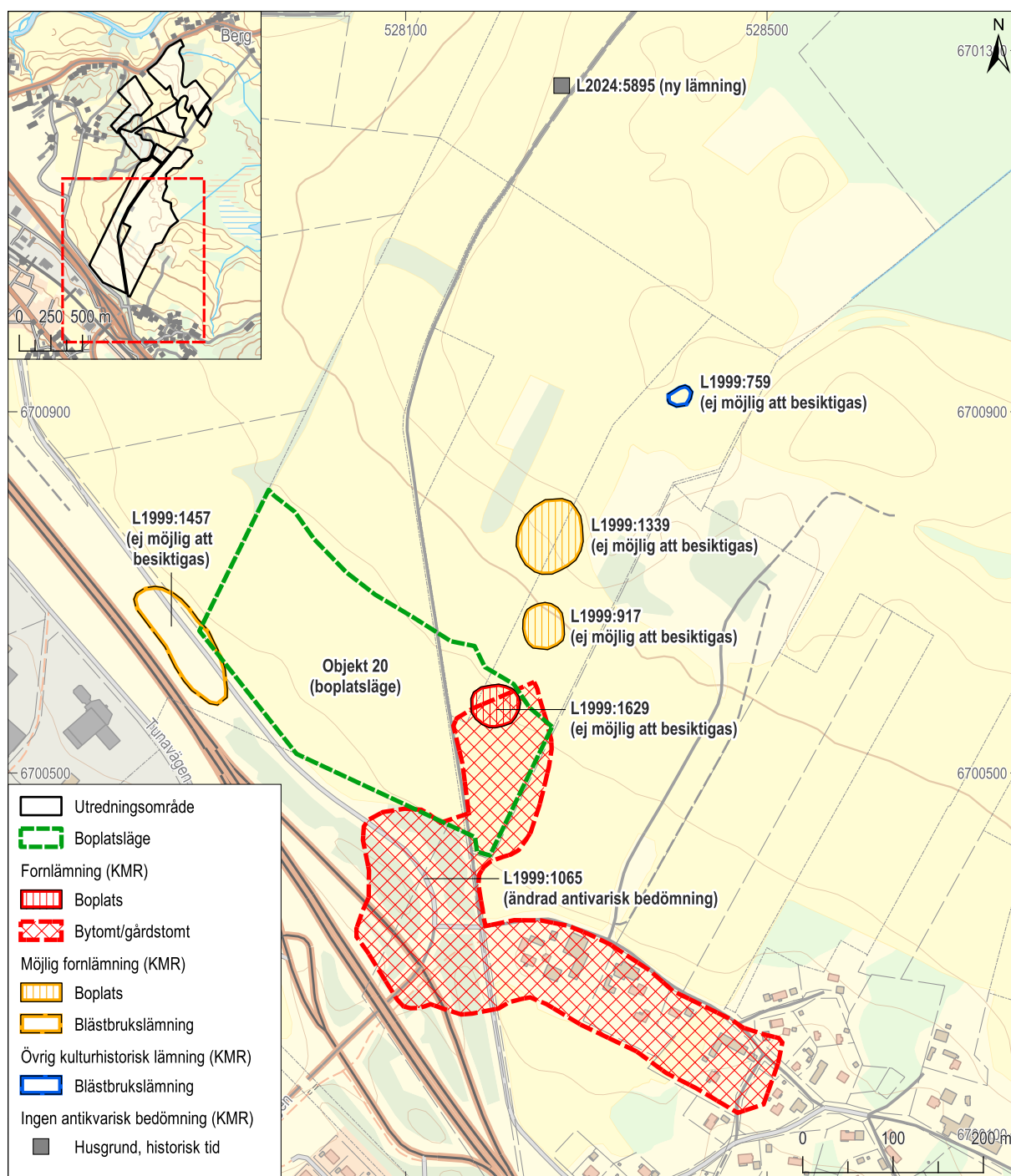
Objekt	Lämnings- nr (KMR)	Lämnings- typ	Tidigare antikvarisk bedömning	Ny antikvarisk bedömning	Under- sökings- status	Beskrivning	Åtgärds- förslag	Kommentar
14	L2024:5895 (ny lämning)	Husgrund, historisk tid	-	Ingen antikvarisk bedömning	Ej undersökt	Husgrund, uppgift om, okänd storlek, utsträckning efter kartan över 1848 års Storskifte. Sannolikt en ängslada. Inga lämningar var synliga på platsen. Plan åkermark.	Utrednings- grävning (etapp 2)	Vid utrednings- tillfället var marken täckt av gröda och kunde inte besiktigas och inga lämningar var synliga varför den anti- kvariska bedömningen blev <i>Ingen antikvarisk bedömning</i> .
15	L1999:759	Blästbruks- lämning	Övrig kultur- historisk lämning	Övrig kultur- historisk lämning	Ej undersökt	Beskrivning i KMR: Slagg- förekomst, tämligen sparsam. På ett ställe hugger plogen direkt i bränd lera. Rev. inv. 1991: Enstaka 0,02–0,04 m st bitar synliga i den halvtäta grödan. Lågteknisk slagg.	Utrednings- grävning (etapp 2)	Vid aktuell utredning var marken täckt av gröda och kunde inte besiktigas varför lämningen behöll sin tidigare antikvariska status.
16	L1999:1339	Boplatz	Möjlig fornlämning	Möjlig fornlämning	Ej undersökt	Beskrivning i KMR: Skärv- stensförekomst med okänd ut- sträckning, av DM markerad som ca 90x70 m (NNÖ–SSV), där plogen vänder upp skärv- sten direkt ur anläggningar i läge. Viss gråtoning av jorden.	Utrednings- grävning (etapp 2)	Vid aktuell utredning var marken täckt av gröda och kunde inte besiktigas varför lämningens tidigare antikvariska status behölls.
17	L1999:917	Boplatz	Möjlig fornlämning	Möjlig fornlämning	Ej undersökt	Beskrivning i KMR: Boplatz- lämning, bestående av ett ca 50 m st område med spridd skärv- sten samt ett kvartsavslag? Ingen mörkfärgad jord. Det vita kvartsavslaget? och en skärv- sten tillvaratogs av DM.	Utrednings- grävning (etapp 2)	Vid aktuell utredning var marken täckt av gröda och kunde inte besiktigas varför lämningens tidigare antikvariska status behölls.
18	L1999:1629	Boplatz	Fornlämning	Fornlämning	Ej undersökt	Beskrivning i KMR: Boplatz- lämning av järnålderskaraktär, bestående av skärvsten, slagg och ugnsvägsbitar spridda över ett 50 m stort område, med viss mörkfärgning av jorden.	Utrednings- grävning (etapp 2)	Vid aktuell utredning var marken täckt av gröda och kunde inte besiktigas varför lämningens tidigare antikvariska status behölls. Lämningen sammanfaller med objekt 20 (boplatzläge).
19	L1999:1065	Bytomt/ gårdstomt	Möjlig fornlämning	Fornlämning	Del- undersökt	Bytomt, delvis övergiven, ca 510–380 m (VNV–ÖSÖ), ut- sträckning enligt 1649 års av- mätning över Sör Romme. Västra delen av tomten under- söktes på 1990-talet då bebyg- gelselämningar efter gårds- tomten påträffades (Pagoldh & Carlsson 1996). Åkermark, flack.	Utrednings- grävning (etapp 2)	Den antikvariska statusen ändrades till <i>Fornlämning</i> då läm- ningar efter bytomten söder om nu aktuellt utredningsområde konstaterats vid en arkeologisk undersök- ning, inga lämningar är däremot synliga inom utredningsområdet. Delar av lämningen sammanfaller med objekt 20 (boplatz- läge).

Figur 27, forts. Utredningens resultat med antikvarisk bedömning och åtgärdsförslag för samtliga objekt. Tabellen fortsätter på nästa sida. DM = Dalarnas museum.

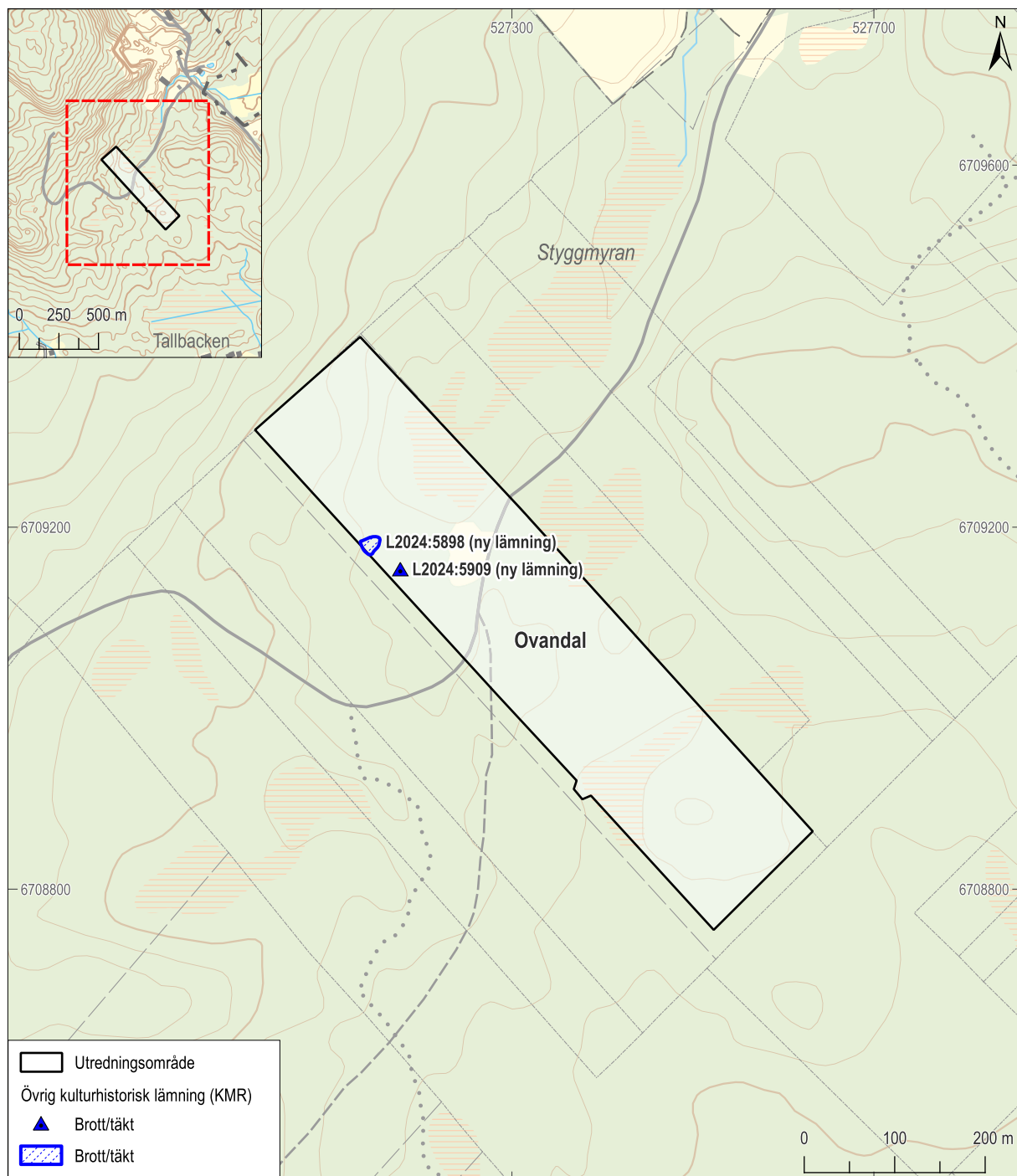
Objekt	Lämnings- nr (KMR)	Lämnings- typ	Tidigare antikvarisk bedömning	Ny antikvarisk bedömning	Under- sökings- status	Beskrivning	Åtgärds- förslag	Kommentar
20	Eventuell lämning	Boplat- läge	-	-	Ej undersökt	Boplatsläge, bestående av en ca 390x180 m (NV-SÖ) plan yta som i norr begränsas av sluttnings. Åkermark. Jordmån av silt med ett mindre parti sand i sydöst. Skärvsten, slagg och ugnsvägsbitar har vid tidigare inventeringar noterats inom boplatsläget i öster (se objekt 18) samt strax utanför läget (utanför aktuellt UO) i väster. 100 m söder om boplatsläget har flera gravhögar från yngre järnåldern undersökts och ca 250 m sydväst om läget har två skelett-begravningar och en kremering från sen vikingatid/tidig medeltid undersökts (Pagoldh 1992; Pagoldh & Carlsson 1996).	Utrednings- grävning (etapp 2)	Lämningar L1999:1629 (boplat) samt delar av L1999:1065 (bytomt/gårdstomt) och L1999:1457 (blästru-lämningar) sammanfaller med objektet.
21	L1999:1457	Blästru-lämning	Möjlig fornlämning	Möjlig fornlämning	Del- undersökt	Järnframställningsplats, bestående av slaggförekomst, slaggröpar, ugnrester och stolphål. Lämningen delundersöktes vid en arkeologisk förundersöktes på 1990-talet (Pagoldh 1992) men lämningen är inte avgränsad mot sydöst utan fortsätter in i nu aktuellt utredningsområde. Flack åkermark.	Utrednings- grävning (etapp 2)	Vid aktuell utredning var marken täckt med gröda och kunde besiktigas varför lämningen behöll sin tidigare antikvariska status. Östra delen av lämningen sammanföll med objekt 20 (boplatsläge).
22	L2024:5898 (ny lämning)	Brott/täkt	-	Övrig kultur- historisk lämning	Ej undersökt	Stenbrott, inom ett 21x17 m (NÖ-SV) stort område finns rikligt med skarpkantade stenar, 0,2x0,15 m till 1,2x0,4 m, brutna från större stenar och markfasta block. Förekomst av skrotsten kan anas under mossan. Borrhål i flera av blocken och stenarna, ca 1,7–2 cm/d. Tät blandskog, stenbunden terräng, foten (söder) av sluttnings.	Ingen vidare åtgärd	Utifrån närvaro av borrhål bedöms lämningen som tillkommen efter 1850.
23	L2024:5909 (ny lämning)	Brott/täkt	-	Övrig kultur- historisk lämning	Ej undersökt	Stenbrott, bestående av ett markfast block, 2,5x0,7x0,5 m, med del av toppen bruten med flera borrhål, upp till 2,5 cm/d. Blandskog, svag sluttnings mot öster, stenbunden terräng.	Ingen vidare åtgärd	Utifrån närvaro av borrhål bedöms lämningen som tillkommen efter 1850.

Figur 27, forts. Utredningens resultat med antikvarisk bedömning och åtgärdsförslag för samtliga objekt.

Figur 28b. Utredningens resultat och ändringar i Kulturmiljöregistret (KMR) i södra delen av utredningsområdet vid Berg/Romme (för norra delen se figur 28a på föregående sida). Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:7 000. Översikt med hela utredningsområdet för Berg/Romme, mot bakgrund av Topografi 50, skala 1:50 000.

Figur 28c. Utredningens resultat och ändringar i Kulturmiljöregistret (KMR) i norra delen av utredningsområdet vid Ovandal. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:7 000. Översikt mot bakgrund av Topografi 50, skala 1:50 000.

REFERENSER

Litteratur

BENNSTRÖM, G. 2022. *Arkeologisk förundersökning i Norr Romme av gravhög L2018:939, Stora Tuna socken, Borlänge kommun, Dalarnas län*. Dalarnas museum, arkeologisk rapport 2022:1.

RINMAN, S. 1788. *Bergwerks lexicon*. Del 1. Tryckt hos Johan A. Carlbohm. Stockholm. Tillgänglig digitalt: <https://runeberg.org/rsberglex/1/0542.html>

CARLSSON, E. 2016. Gravar och gravgömmor. I: Carlsson, E. (red). *Arkeologi i Dalarna*. Dalarnas fornminnes- och hembygdsförbund i samarbete med Dalarnas museum. Falun.

PAGOLDH, M. & CARLSSON, E. 1996. *Rommeholen – bytomt och gravfält. Arkeologisk undersökning av Raä 413A och 780 i Stora Tuna socken, Borlänge kommun, Dalarna*. Dalarnas museum, arkeologisk rapport 1996:8.

PAGOLDH, M. 1992. *Arkeologisk rapport efter förundersökning vid slaggförekomst Raä nr 382 samt boplatssområde Raä nr 521, Rommeholen, Sör Romme 1:1, m fl, Stora Tuna sn, Borlänge kn, Kopparbergs län, Dalarna*. Dalarnas museum, arkeologisk rapport 1992:15.

WEDBERG, V. 1996. *Romme – järnframställning och gravar för tusen år sedan. Arkeologisk undersökning av fornlämning 372 i Stora Tuna socken, Borlänge kommun, Dalarna*. Dalarnas museum, arkeologisk rapport 1996:14.

Digitala källor

FREDSMILEN

Sökdatum: 2024-10-01

<https://www.fredsmilen.se/>

ISOF, ORTNAMNSREGISTRET

Institutet för språk och folkminnen

<https://ortnamnsregistret.isof.se/place-names>

KULTURMILJÖREGISTRET (KMR)

Riksantikvarieämbetets söktjänst (Fornsök) med alla kända registrerade fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar i Sverige

<https://app.raa.se/open/fornsok/>

SKOGSSTYRELSEN, SKOGENS PÄRLOR

<https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/>

SVERIGES GEOLOGISKA UNDERSÖKNING (SGU)

Kartvisaren, strandförskjutningsmodell

<https://apps.sgu.se/kartvisare/>

Arkiv

DALARNAS MUSEUMS ARKIV

<https://dalarnasmuseum.se/verksamhet/samlingar/arkiv/>

RIKSANTIKVARIEÄMBETET

Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA)

Kartor

Lantmäteristyrelsens arkiv
Geometrisk avmätning 1640
Sör Romme nr 1–66
Aktbeteckning: U46-128:U3:6-11
Stora Tuna socken, Kopparbergs län

Geometrisk avmätning 1641
Berg nr 1–25
Aktbeteckning: U46-9:U3:2-3
Stora Tuna socken, Kopparbergs län

Geometrisk avmätning 1725
Berg nr 1–25
Aktbeteckning: U46-9:1
Stora Tuna socken, Kopparbergs län

Storskifte på skog/skogsmark 1837
Aktbeteckning: U46-1:18
Stora Tuna socken, Kopparbergs län

Storskifte på inägor 1838
Berg nr 1–25
Aktbeteckning: U46-9:3
Stora tuna socken, Kopparbergs län

Storskifte på inägor 1838
Norr Romme nr 1–40
Aktbeteckning: U46-100:1
Stora Tuna socken, Kopparbergs län

Lantmåterimyndigheternas arkiv
Storskifte 1848
Aktbeteckning: 20-stu-229
Borlänge kommun, Dalarnas län

Rikets allmänna kartverks arkiv
Ekonomiska kartan 1968
Bladnamn: Stora Tuna, 13F0g68
Rak-id: J133-13F0g68

Riksarkivet
Fredsmil kring Falu gruva 1754
Bergskollegium
Referenskod: SE/RA/420013/01/H/H 1/H 1
c/0116:00001

Rapporter från Arkeologikonsult 2024:3741